

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2007-2008

8 januari 2008

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR OPENBARE WERKEN, MOBILITEIT EN ENERGIE

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de uitvoeringstermijn van strategische onderhoudswerken aan snelwegen en gewestwegen	1
Vraag om uitleg van de heer Carl Decaluwe tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de premies in het kader van de REG-actieplannen	3
Vraag om uitleg van de heer John Vrancken tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Havens, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de mogelijke winning van gas uit steenkoollagen in de gesloten Limburgse mijnen en de interesse van de LRM voor dit project	7
Vraag om uitleg van de heer Jos Stassen tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de toekomst van het gebied De Bunt in Hamme in de context van het vernieuwde Sigmaplan	
Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borgh tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de bestemming van De Bunt in Hamme (Artikel 81.4 van het Reglement)	
Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de overstromingsgebieden in Hamme (Artikel 81.4 van het Reglement)	10
Vraag om uitleg van de heer Dirk de Kort tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de integratie van verkeersrotondes in het omringende landschap	18
Vraag om uitleg van de heer Pieter Huybrechts tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de kwalijke gevolgen van de prijsdruk bij (her)aanleg van wegen	20

Voorzitter: de heer Frans Peeters, ondervoorzitter

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de uitvoeringstermijn van strategische onderhoudswerken aan snelwegen en gewestwegen

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mevrouw de minister, geachte collega's, het agentschap Infrastructuur van het departement van Mobiliteit en Openbare Werken staat in voor het permanente onderhoud van meer dan 916 kilometer autosnelwegen en 4952 kilometer gewestwegen. Elk jaar worden er hiervoor voor meer dan 130 miljoen euro werken uitgevoerd.

Goed onderhouden wegen zijn veilige wegen en dat is een goede zaak. Toch mogen we ook niet uit het oog verliezen dat deze reguliere onderhoudswerken op bepaalde strategische plaatsen – bijvoorbeeld de ring rond Brussel, de ring rond Antwerpen, de E17 – voor heel wat overlast kunnen zorgen voor de weggebruiker, wat naast de nodige kleine ergernissen ook de verkeersveiligheid niet ten goede komt.

Men stelt zich dan soms de vraag of deze werken – vanzelfsprekend in de mate dat de weersomstandigheden en de omstandigheden ter plaatse het toelaten – niet sneller voltooid kunnen worden door in twee ploegen, in de zomerperiode zelfs in drie, de klok rond te werken.

Mevrouw de minister, wordt er in de lastenboeken van de onderhoudswerken aan snelwegen en gewestwegen soms voorzien in de verplichting om in twee of drie ploegen te werken zodat de werken sneller afgerond kunnen worden of om ook in de weekends te werken? Zo ja, welke criteria kunnen gehanteerd worden om deze optie al dan niet op te nemen in het lastenboek? Welke andere maatregelen worden standaard opgenomen in de lastenboeken voor onderhoudswerken om de hinder maximaal te beperken? Aan welke andere maatregelen denkt de minister om de duurtijd van onderhoudswerken aan snelwegen en gewestwegen te beperken zonder de veiligheid in het gedrang te brengen?

De voorzitter: De heer Koninckx heeft het woord.

De heer Flor Koninckx: Ik vind de vraag van de heer De Meyer zeer zinvol. Werken op strategische plaatsen zorgen inderdaad soms voor overdreven lange hinder. Met een ploegen- of een drieploegensysteem zou men op bepaalde plaatsen en tijdstippen die werken kunnen

verkorten en dus de hinder beperken en de veiligheid vergroten. Hoe minder lang de werken duren, hoe minder kans er is op ongevallen in de staart van de files. De keerzijde is natuurlijk dat 's nachts werken voor de wegenwerkers risico's inhoudt. Ik ben er me zeer goed van bewust. Ik heb dat in mijn vorig leven ervaren. Langs de andere kant is het ook zo dat aangepaste signalisatie daar wel iets aan kan doen.

Ik zou er dus voor willen pleiten om te overwegen om op welgekozen strategische plaatsen zo veel mogelijk in een ploegensysteem te werken waardoor de hinder die door de werken veroorzaakt wordt, voor de weggebruikers in het algemeen en het vrachtvervoer in het bijzonder, tot een minimum beperkt blijft.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Geachte collega's, het werken in ploegen is in een aantal bestekken al opgenomen. Bij de recente werken aan de nieuwe brug over de E40 te Ternat mocht er enkel 's nachts gewerkt worden. Er zijn bestekken opgemaakt waarin men enkel in het weekend mag werken. In andere gevallen wordt de aannemer een zeer strikte timing opgelegd met de voorwaarde dat desnoods 's nachts en in het weekend moet worden gewerkt om binnen de timing te kunnen blijven. Dit was bijvoorbeeld het geval bij de werken aan de ring rond Antwerpen. Een derde mogelijkheid is om enkel voor specifieke fasen binnen het project, voorwaarden in het moment van uitvoering of in mindere mate bepaalde middelen op te leggen.

In de lastenboeken worden dus in de eerste plaats tijdsvensters opgelegd waarbinnen wel of niet mag worden gewerkt, zodat de periodes waarbinnen het verkeer gehinderd wordt zo veel als mogelijk beperkt worden. Bij elk lastenboek wordt de afweging gemaakt of het mogelijk is of niet en op welke manier de hinder beperkt kan worden.

Het al of niet opnemen van nacht- en weekendwerk wordt enkel toegepast bij werken die anders grote hinder dreigen te veroorzaken. Het wordt dus vooral gezien in het kader van mogelijke maatregelen om de hinder bij wegenwerken zo veel als mogelijk te beperken. Anderzijds wordt om sociale redenen en omwille van een maximale kwaliteitsgarantie, toch behoedzaam te werk gegaan. In de zomerperiode is het uiteraard wel perfect mogelijk om de langere periode met natuurlijk licht maximaal te benutten via het werken met een tweeploegensysteem. In de winter is dat iets moeilijker.

De meeste maatregelen zijn opgenomen in twee dienstorders: dienstorder 2002/18 'Beperking van de ver-

keershinder en bijhorende onveiligheid bij werken op autosnelwegen' en dienstorder 2004/6 'Code voor beperking van verkeershinder bij wegwerkzaamheden'. De voornaamste en meest toegepaste maatregelen worden erin opgesomd. Ik stel voor om de dienstorders over te maken aan de commissiesecretaris, die ze dan aan de leden die dat wensen kan bezorgen en ze kan laten opnemen in de Ingekomen Stukken.

Welke regels worden er gevolgd? Er wordt gewerkt in iets rustigere vakantieperiodes. Er wordt geprobeerd om de werken zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Er wordt gewerkt met bonus-malussystemen in functie van de gerespecteerde uitvoeringstermijn. Er moet een goede communicatie zijn voorafgaand en tijdens de werken. Er moet worden voorzien in goede en voldoende alternatieven, onder andere omleidingswegen. Er moet een goede fasering en planning zijn. Er moet worden gewerkt met aanbestedingsvormen waarbij ook rekening kan worden gehouden met de door de aannemer opgegeven uitvoeringstermijn. Er moet voorzien zijn in de mogelijkheid om hogere boetes aan te rekenen bij het overschrijden van bepaalde uitvoeringstermijnen.

Enkele maanden geleden bijvoorbeeld is er een bestek goedgekeurd waarbij de aannemer een bonus krijgt als hij erin slaagt om een bepaalde brug in één weekend af te krijgen in plaats van binnen de twee geplande weekends.

Er kan contractueel worden opgelegd dat er met langere werkdagen, dus twee ploegen per dag, of zelfs ononderbroken gewerkt moet worden zowel op gewone werkdagen als in het weekend en eventueel ook 's nachts. Ook kan worden opgelegd dat gedurende welbepaalde piekuren op een dag het verkeer over een grotere rijbreedte moet beschikken, of dat een gedeelte van het werk enkel tijdens de daluren of 's nachts mag worden uitgevoerd.

Ik verwijs ook naar het recent opgestarte Coördinatiepunt Wegenwerken, waarbij per provincie alle geplande en in uitvoering zijnde wegenwerken op elkaar worden afgestemd. De wegenwerken worden in de computer gestopt waarna de conflictsituaties worden weergegeven.

Er is me gevraagd welke de andere mogelijke maatregelen zijn. Ik heb de indruk dat er de laatste jaren wordt geprobeerd om de hinder zo veel mogelijk te beperken. Er worden daartoe heel wat clausules opgenomen in de bestekken. Dat zal ook gebeuren bij de werken die straks van start gaan langs de E17. Het aantal rijstroken wordt er behouden, de rijstroken worden versmald en er geldt een snelheidsbeperking. De mogelijkheid om te werken met twee ploegen is opgenomen, maar moet nog praktisch worden uitgewerkt.

De terechte bekommernis om de hinder zo veel mogelijk te beperken, doorkruist soms de bekommernis voor veiligheid. Daarnaast zijn er nog de bekommernissen om

de kwaliteit en de kostprijs. Deze vier bekommernissen moeten elkaar in evenwicht houden. Uiteraard is het minderhinderaspect bijzonder belangrijk en krijgt dit heel wat aandacht in de bestekken, maar de drie andere bekommernissen mogen niet uit het oog worden verloren. De vele maatregelen die bestaan, moeten werk per werk worden geëvalueerd en zo goed mogelijk worden toegepast op de concrete situatie.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. Het was me bekend dat er soms in twee of drie ploegen kan en mag worden gewerkt. Het was minder duidelijk wat de criteria daarvoor waren: wanneer mag het en wanneer moet het?

U verwijst naar de werken op de E17, die in de lente of de zomer in het Waasland zullen worden uitgevoerd om de spoorvorming te bestrijden. We zijn u daar zeer erkentelijk voor. Deze werken zijn absoluut noodzakelijk. Het is van uitzonderlijk belang dat dergelijke werkzaamheden in een snel tempo kunnen gebeuren. Er wordt een verwachtingspatroon gecreëerd doordat het werk in drie ploegen en tijdens de weekends kan worden uitgevoerd. Dit is een voorbeeld uit mijn regio. Ik ben ervan overtuigd dat andere leden soortgelijke voorbeelden uit hun regio kunnen aanhalen.

De voorzitter: De heer Vrancken heeft het woord.

De heer John Vrancken: Mevrouw de minister, ik heb uw antwoord afgewacht vooraleer mijn betoog te houden. Sommige van onze buurlanden worden met soortgelijke problemen geconfronteerd, bijvoorbeeld Nederland. Daar is er ook een druk verkeersnet waarop regelmatig wegenwerken worden uitgevoerd. Hebt u eraan gedacht om in de lastenboeken hetzelfde systeem toe te passen als in Nederland en Engeland, waarbij de te herstellen delen van het wegennet aan de bewuste aannemer worden verhuurd door de overheid? Er wordt daarbij een huurprijs per dag afgesproken. Op die manier wordt er een win-winsituatie gecreëerd bij een kortere tijdsduur van de werken voor zowel de overheid, de aannemer als de weggebruiker. Het is een andere benadering van het probleem. De aannemer wordt er met een extra bonus toe aanzet om de werken op een kortere termijn af te werken.

De voorzitter: De heer Koninckx heeft het woord.

De heer Flor Koninckx: Ik hoorde dat op de E17 werkzaamheden voor de herstelling van de spoorvorming zullen worden uitgevoerd. Terzijde van deze vraag wil ik in verband met de spoorvorming aan de minister vragen of ze kan nagaan hoe het mogelijk is dat een autosnelweg, bijvoorbeeld de E40 tussen Brussel en Luik, die dertig jaar geleden is aangelegd, op geen enkel ogenblik en op geen enkele plaats slijtage vertoont door

spoorvorming. Dat ligt duidelijk aan de aard van de constructie. Is het dan niet mogelijk om wat dertig jaar geleden kon bij de aanleg van een autosnelweg, vandaag bij de heraanleg of het onderhoud van andere autosnelwegen op dezelfde manier te doen? We kennen allemaal de autosnelwegen die om de drie tot vier jaar moeten worden opgebroken om de spoorvorming eruit te halen. Kunnen we nu eens eindelijk uitvoeren wat mogelijk is en dat toepassen op andere autosnelwegen?

Minister Hilde Crevits: Wat betreft de suggestie van het huren: voor zover ik weet, gebeurt dat bij ons niet. Ik heb gezegd dat er vier zaken in rekening moeten worden gebracht. De hinder is het eerste aspect, en daarnaast is er ook de veiligheid, de kwaliteit en de kostprijs. Deze elementen moeten in balans worden gebracht. Ik wil laten nakijken of dat kan. Ik weet niet wat de evaluaties in Nederland zeggen, maar mijn eerste aanvoelen is dat we een mogelijk conflict kunnen krijgen met het aspect veiligheid. Ik neem uw suggestie in elk geval mee.

Wat betreft de spoorvorming vermoed ik dat dat te maken heeft met de ondergrond. Betonbanen gaan nu eenmaal veel langer mee dan asfalt. Ik ben lange tijd schepen geweest in een gemeente met bijzonder veel betonbanen. Wanneer die moeten worden hersteld, is men een hele tijd bezig. Ik hoor inderdaad ook de roep van een aantal mensen om terug te keren naar dat oudere principe. Het kost veel meer geld maar het heeft ongetwijfeld welbepaalde voordelen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Carl Decaluwe tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de premies in het kader van de REG-actieplannen

De voorzitter: De heer Decaluwe heeft het woord.

De heer Carl Decaluwe: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, het besluit van 2 maart 2007 van de Vlaamse Regering inzake de openbardienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik legt de elektriciteitsdistributienetbeheerders een resultaatsverplichting op om jaarlijks een hoeveelheid stroom te besparen bij hun afnemers op het net. Met welke acties en premies de netbeheerders dit doen, is vrij te bepalen door de netbeheerders zelf, uiteraard mits goedkeuring van het Vlaams Energieagentschap, afgekort VEA. Het besluit stelt trouwens dat de netbeheerders jaarlijks voor 1 december een definitieve lijst moeten neerleggen met de acties die zullen worden gevoerd in het volgende kalenderjaar. Dat is door de verschillende distributienetbeheerders ondertussen gebeurd.

We moeten ons eens in de plaats stellen van de gewone burger. Momenteel is er een wildgroei aan allerhande premies van de federale, gewestelijke en lokale overheden, voor duurzame investeringen. Die zijn allemaal waardevol, maar het zou goed zijn om een en ander op elkaar af te stemmen. Als we de goedgekeurde acties bekijken en de daaraan gekoppelde premies, dan merken we bovendien op dat er niet echt prioriteit wordt gegeven aan de meest efficiënte maatregelen. Ik heb de afgelopen periode verschillende parlementaire vragen gesteld waaruit blijkt dat de kostenefficiëntie in eurocent per bespaard kilowattuur, bijvoorbeeld 0,9 bedraagt voor dakisolatie, 1,8 voor de condensatieketel, 2,8 voor superisolerende beglazing, 3,9 voor muurisolatie, 4,0 voor de warmtepomp, 6,0 voor de spaarlamp en 21,4 voor de zonneboiler. Deze cijfers hebt u naar aanleiding van de spaarlampenproblematiek gegeven. Er zit een enorme rek op. U hebt ook al meermaals gezegd dat er in Vlaanderen 800.000 woningen van slechte kwaliteit zijn en dat 30 percent van de gezinnen nog altijd stookt met een slecht renderende ketel. Deze cijfers heb ik opgevraagd en bevestigd gekregen door diverse instanties.

Hiermee rekening houdende denk ik dat we vooral de isolatie van muren, daken, vloeren en ramen en het investeren in hoogrendementsketels extra stimulansen moeten geven. Deze investeringen hebben de hoogste rechtstreekse invloed op het verbruik en dat is ten gunste van de portemonnee van degene die moet verwarmen. Het is ook het beste voor het milieu. Men zou kunnen denken aan een systeem waarbij hoe hoger het rendement is, hoe hoger de subsidie. Misschien kan men ook maatregelen nemen voor bepaalde doelgroepen. We zullen morgen in de Themacommissie voor Energiearmoede waarschijnlijk opnieuw horen dat veel mensen gewoon niet weten van het bestaan van milieuvriendelijke maatregelen die ook goed zijn voor hun portemonnee. Misschien moeten we op een of andere manier komen tot een automatische toekenning van de steun.

Mevrouw de minister, in welke mate wordt bij de goedkeuring van de acties en de toekenning van de daaraan gekoppelde premies effectief rekening gehouden met de kostenefficiëntie? Ik heb de cijfers daarnet geciteerd. Daar zitten toch wel grote verschillen op. Bestaat er een soort prioriteitenladder waarbij de meest effectieve en de meest efficiënte investeringen hoger gesubsidieerd kunnen worden door de distributienetbeheerders, of zijn die daar volkomen vrij in? Wat zegt de regelgeving daarover? Acht u het opportuun om een dergelijke prioriteitenladder in te bouwen? Kunt u daar eventueel de nodige initiatieven rond nemen?

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Bart Martens: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, kostenefficiëntie mag

mijns inziens maar een van de criteria zijn bij de toekenning van premies. Indien we enkel op basis van het criterium van de kostenefficiëntie bepaalde energiebesparende maatregelen zouden subsidiëren, zouden we bijvoorbeeld niets moeten doen rond fotovoltaïsche zonnecellen. Die brengen wat kostenefficiëntie betreft immers zowat het minst op van alle vormen van hernieuwbare energie en energiebesparing waarin we kunnen investeren.

Rekening houdend met het innovatiepotentieel dat in bepaalde technologieën zit, is het belangrijk om ook daar de nodige steun aan te verlenen. We weten immers dat dergelijke technologieën op korte termijn goedkoper zullen worden. Op die manier kun je ook eigen bedrijven een plaats geven in die markt, die anders volledig zou worden ingenomen door buitenlandse bedrijven, die nu opereren in landen waar er wel dergelijke steunmaatregelen van toepassing zijn. Ik heb begrip voor het aspect van de kostenefficiëntie, maar dat kan en mag niet het enige element zijn waarop een ondersteunend beleid voor hernieuwbare energie en energiebesparing gebaseerd wordt.

Bij de bespreking van de beleidsbrief Energie heb ik de grote heterogeniteit in de steunmaatregelen ook al aangekaart. Ik heb toen de suggestie gedaan om een minumpakket van no-regretmaatregelen, waarvan we weten dat ze zeker economisch efficiënt zijn en een brede toepassing kennen, bij alle distributienetbeheerders verplicht van toepassing te laten zijn. Het is mijns inziens niet te verantwoorden dat in de ene gemeente premies toegekend worden voor superisolerende beglazing of een condensatieketel, en in een buurgemeente bijvoorbeeld niet, louter doordat men in een ander distributienetgebied zit.

Daarom zou het zinvol zijn om bij een vernieuwing van het besluit rond de economische openbardienstverplichtingen zo'n basispakket van no-regretmaatregelen op het Vlaamse niveau van toepassing te maken. Zo kan men daar ook op Vlaams niveau sensibiliserende campagnes rond opzetten. Nu kan dat nog niet, omdat elke netbeheerder als het ware zijn eigen REG-actieplan opmaakt, waardoor ook elke uniformiteit verloren gaat.

We moeten een consensus vinden tussen enerzijds het beginsel van de uniformiteit, op basis waarvan ook gelijkvormige landelijke sensibiliseringscampagnes kunnen worden opgezet, en anderzijds het maatwerk dat mogelijk moet blijven bij de netbeheerders om nieuwe innovatieve vormen van energiebesparing een extra duwtje in de rug te geven.

Mevrouw de minister, ik stel vast dat bepaalde premies, bijvoorbeeld voor superisolerende beglazing, het gedrag maar weinig beïnvloeden. Men kan nu premies krijgen voor superisolerende beglazing met een K-waarde van

1,1, maar vandaag zijn er op de markt bijna geen andere ramen meer te krijgen. Die premies moeten dus mee evolueren met de techniek en moeten voor blijven op wat in de reguliere markt als standaardproduct aangeboden wordt. We moeten meelifteffecten vermijden. Wanneer mensen een premie aanvragen voor superisolerende beglazing, die ze ook zonder die premie hadden geplaatst, wordt die energiebesparing toch nog op het conto van de energiebeheerder geschreven, terwijl dat eigenlijk een zuiver meelifteffect is op de verstrengde EPB-wetgeving en op de markt die zich al aangepast heeft aan de nieuwe, energiezuinigere producten en diensten. Het Vlaams Energieagentschap moet erover waken dat datgene waarvoor men premies toekent, altijd een additioneel effect heeft op het vlak van energiebesparing. Men mag geen premies toekennen voor zaken die ook zonder die premies aangekocht of gerealiseerd zouden worden.

De voorzitter: De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ik begrijp waarom de heer Decaluwe deze vraag stelt. Het is een terechte vraag, maar ze komt tien tot vijftien jaar te vroeg. We hebben immers twintig jaar tijd verloren bij het nemen van maatregelen voor energiebesparing en nieuwe energie.

Wie in Duitsland zonnepanelen met fotovoltaïsche cellen wil plaatsen, krijgt daar geen toelage voor. De markt is er immers al enorm geëvolueerd: al twintig jaar worden in Duitsland massaal zonnepanelen met fotovoltaïsche cellen geplaatst. En toch wordt daar ook nu nog veel meer in fotovoltaïsche cellen geïnvesteerd dan bij ons en wij pompen er via de federale overheid enorm veel geld in, denken we maar aan de belastingmaatregelen, de groenestroomcertificaten en de andere fiscale voordelen. In Duitsland wordt nog altijd meer geïnvesteerd in fotovoltaïsche cellen omdat men er een voorsprong van twintig jaar heeft.

De vraag naar de efficiëntie moet worden gesteld en er moet rekening worden gehouden met de opmerkingen van de heer Martens, maar we moeten er nu vooral voor zorgen dat de massale investering en de inhaaloperatie op het vlak van energiebesparing er komen. Alle nieuwe huizen moeten voldoen aan de strengste normen, maar ook de oudere huizen moeten worden aangepast en het is vaak moeilijker om muren of daken van oudere huizen te isoleren. De vraag moet dus worden gesteld, maar nu moeten we er vooral voor zorgen dat iedereen zo veel mogelijk investeert in rationele energie en in energiebesparingen in het eigen huis, los van de kostenefficiëntie. Over tien jaar zal deze vraag overbodig geworden zijn, want dan komen we automatisch in dat systeem terecht.

De voorzitter: De heer Vrancken heeft het woord.

De heer John Vrancken: Mijnheer de voorzitter, ik wil even ingaan op de laatste suggestie van de heer Martens inzake de additionele waarde van de toekenning van premies voor dubbele beglazing met een K-waarde van 1,1. Ik kan zijn redenering volgen voor wat de nieuwbouw betreft, maar die premie geldt ook voor verbouwingen. We mogen die laatste sector niet vergeten. Indien de premie verdwijnt, zal de verbouwingssector niet volgen. De nieuwbouwsector volgt de tendens van de markt, maar bij het verdwijnen van de premie zal de sector van de vernieuwbouw en de restauratie stilvallen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer de voorzitter, dames en heren, mijnheer Decaluwe, u stelde een heel interessante vraag. Het thema rationeel energiegebruik kwam in deze commissie al meerdere keren aan bod, het beoort velen.

De actieplannen die door de meeste netbeheerders ter beoordeling worden ingediend, vormen een catalogus met mogelijke acties die het volgende jaar worden uitgevoerd. De netbeheerder heeft de vrijheid om te bepalen welke acties opgenomen zullen worden in de catalogus. Al die maatregelen worden door het Vlaams Energieagentschap (VEA) beoordeeld voor wat betreft het energiebesparend effect, de hoogte van de financiële tegemoetkoming en de voorwaarden die verbonden zijn aan het verkrijgen van die tegemoetkomingen.

Voor 1 december moeten de netbeheerders aan dat VEA een definitieve lijst overmaken waarop de acties worden vermeld die, per doelgroep, effectief zullen worden opgestart in het volgende jaar. Ook moeten twee reserveacties die in de loop van het jaar na motivatie en goedkeuring kunnen worden opgestart, in de lijst opgenomen worden. Er zijn inderdaad netbeheerders die niet alle acties opstarten die in hun actiecatalogus zijn opgenomen. Noch het Vlaams Energieagentschap noch ikzelf hebben op dit ogenblik zeggenschap over de acties die effectief worden opgestart. De acties staan in de catalogus en de lijst, maar we hebben er geen zeggenschap over of ze al dan niet worden opgestart.

De steun die aan verschillende maatregelen wordt toegekend, wordt gebaseerd op de kostprijs van de investering, de meerkost ten opzichte van de business as usual-investering en de overweging of een bepaalde investering extra steun zou moeten genieten om voor een toekomstgerichte technologie de introductie op de markt te versnellen. Dit komt overeen met uw opmerking, mijnheer Martens. De plaatsing van een zonneboiler of een warmtepomp werd bijgevolg opgenomen.

Mijnheer Decaluwe, in 2008 zal in opdracht van het Vlaams Energieagentschap een studie worden uitgevoerd om de hoogte van de premies te evalueren, rekening houdend met de andere bestaande steunmaatregelen.

Het goedkeuren van acties gaat echter in eerste instantie uit van het energiebesparende effect dat aan eraan kan worden gekoppeld. Slechts in tweede instantie worden de kostprijsoverwegingen bekeken.

Ik herhaal dat de premiehoogtes onder meer worden bepaald op basis van de kostprijs van de investering. In absolute waarde is het dus niet noodzakelijk zo dat de meest energie-efficiënte investering ook de hoogste premie geniet. Ik denk aan dakisolatie. Iedereen is het er wellicht mee eens dat er in Vlaanderen geen enkel niet-geïsoleerd dak meer mag overblijven. De maatregel is relatief goedkoop. Er is ook de federale belastingaftrek van 40 percent. Het zou in absolute cijfers onlogisch zijn om er de hoogste premie voor te geven, want de kostprijs is een pak minder hoog dan die van andere investeringen.

Die prioriteitenladder met de parameters die u zelf voorstelt, wordt dus eigenlijk niet gehanteerd. Waarom niet? Er is een catalogus van acties die allemaal tegelijk beoordeeld worden. De netbeheerders geven pas in december de definitieve lijst van acties die ze bekend maken.

Er is wel een belangrijke nieuwigheid voor 2008. Vroeger werd in het kader van het REG-actieplan enkel de berekeningsmethode goedgekeurd. Vanaf 2008 is het zo dat de premiehoogtes en de premievoorwaarden overal gelijk zullen zijn. De netbeheerder heeft enkel nog de keuze om een welbepaalde actie op te starten maar niet meer om de premiehoogte en de premievoorwaarden te bepalen. De bedoeling is om dit 'gekleurde landschap' wat te stroomlijnen.

De regelgeving legt resultaatsverplichtingen op aan de netbeheerders. De netbeheerders proberen hun resultaatsverplichtingen tegen een zo laag mogelijke kostprijs te realiseren om de druk op de nettarieven zo veel mogelijk te beperken. Zij kunnen dit inderdaad tegen de laagste kostprijs doen, doordat zij de vrijheid hebben om de voor hen meest optimale keuze van premies en acties effectief te maken. Als we blijven uitgaan van de filosofie van een resultaatsverplichting, dan kunnen we ook niet veel vastleggen. Maar de studie naar het optimaal resultaat en de effecten komt er in 2008.

De vraag is of we in de toekomst bijkomende eisen zullen stellen voor het opstarten of hoger subsidiëren van bepaalde acties. Het verleden heeft al aangetoond dat de resultaatsverplichting op zich wel leidt tot de ondersteuning van de meest energie-efficiënte maatregelen. Per uitzondering wordt er door de Vlaamse Regering een actie opgelegd die de netbeheerder moet uitvoeren, zoals de spaarlampenactie en de energieboekhouding voor onderwijsinstellingen.

Zoals ik ook in mijn beleidsbrief Energie heb gezegd, worden mijn persoonlijke REG-beleidsaccenten gelegd

in het Energierenovatieprogramma 2020, waar onder andere in extra premies voor dakisolatie, condensatieketels en hoogrendementsbeglazing wordt voorzien voor niet-belastingbetalers. We hebben de parameters op een intelligente manier bekeken: de verhoudingsgewijs hoogste premie wordt toegekend aan de ingreep die het meeste rendement heeft. Dakisolatie staat dus absoluut op de eerste plaats, niet in absolute cijfers maar in vergelijking met de kostprijs van de investering.

Het lijkt me evident dat wanneer we de REG-verplichtingen opleggen, we een aantal parameters in aanmerking nemen. Eén parameter heb ik niet gehoord, maar hij zat wel vervat in de vraag van de heer Decaluwe. Ik denk namelijk dat ook de sociale component heel belangrijk is. Een aantal basisinvesteringen kunnen moeilijker gedragen worden door een aantal mensen. Het is dan ook van het grootste belang dat we die mensen blijven ondersteunen, zeker als men vandaag moet vaststellen dat nog een derde van onze woningen blijkbaar slecht geïsoleerd is en zelfs nog geen dakisolatie heeft.

Er komt volgend jaar dus een onderzoek naar de premiehoogte in functie van de efficiëntie en het energiebesparende effect. Daarna kunnen we bekijken hoe en in welke mate er moet worden bijgestuurd.

De voorzitter: De heer Decaluwe heeft het woord.

De heer Carl Decaluwe: Ik dank de minister voor haar antwoord. Ik heb toch een drietal bemerkingen.

Als men beperkte middelen heeft voor bepaalde doelstellingen, dan is het ideaal wanneer men de minste middelen kan inzetten om het meeste te besparen. Ik beweer niet dat de heer Stassen gelijk heeft of dat ik gelijk heb. Maar de kostenefficiëntie is toch wel heel belangrijk.

De werkingsgebieden van de distributienetbeheerders zijn vrij homogeen. Ik denk wel dat er af en toe een verschil kan zijn. In Limburg is het woningpatrimonium bijvoorbeeld veel ouder dan West-Vlaanderen. Er blijft natuurlijk de vraag hoe men daarmee omgaat.

Ik ben tevreden dat u aandacht hebt voor de zwaksten, alhoewel ik verbaasd ben dat u en niet een bepaalde parlementaire fractie dit aanhaalt. Een aantal investeringen die ondersteund worden, zijn absoluut nodig want die mensen kunnen het gewoon niet doen en dan blijft alles bij het oude. Ik denk wel dat men een verschil moet maken tussen een eigenaar-bewoner of een eigenaar-verhuurder. Moet een eigenaar-verhuurder, vanuit een sociaal aspect, niet beter ondersteund worden dan een eigenaar-bewoner? Ik denk dat we daaraan eens de nodige aandacht moeten besteden.

Ik kijk uit naar die studie want ik denk dat er een afstemming nodig is van federale, lokale, Vlaamse en provinciale maatregelen. De gemeentebesturen blijven

natuurlijk vrij om te bepalen wat ze willen. Maar ik denk dat velen door de bomen het bos niet meer zien. Toch is het belangrijk om het meest efficiënte te ondersteunen. Daarmee wil ik zonne-energie niet minimaliseren, maar de cijfers zijn de cijfers. Ik denk dat men trapsgewijs moet komen tot een maximalisatie van de ingezette middelen.

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Bart Martens: Ik zou de minister willen danken voor haar antwoord.

Wat de sociale component betreft, denk ik dat het goed is dat men in de huidige premies voor de beschermde klanten in een extra toeslag voorziet. De premies voor beschermde klanten zijn wel degelijk hoger dan de premies voor de minder sociaal zwakkeren. Het is een verworvenheid waarop wij in het verleden sterk hebben aangedrongen en die nu gerealiseerd is.

Maar ik ben het eens met de heer Decaluwe dat we verder moeten gaan. Ik denk dat we in het nieuwe besluit extra stimulansen moeten opnemen om de sociale huisvestingsmaatschappijen aan te zetten om alle sociale huurwoningen die nog geen geïsoleerd dak hebben of nog enkele beglazing hebben of nog elektrisch verwarmd worden, te 'e-noveren'. Het basisrecht op energie, waar de armoedeverenigingen terecht de nadruk op leggen, zou vertaald moeten worden als een recht op energiezuinig wonen. Ik vind het schrijnend dat uitgerekend in de sector van de sociale huisvesting er nog zoveel huurwoningen zijn die elektrisch verwarmd worden, die enkel glas hebben en geen dakisolatie hebben.

In de motie van aanbeveling van de Themacommissie Energiearmoede hebben we de vraag gesteld naar een meerjareninvesteringsprogramma om daaraan te verhelpen. In de praktijk merken we dat vele bewoners van sociale huisvestingsmaatschappijen huiverachtig staan tegenover dergelijke renovaties omdat de kosten daarvan tenminste gedeeltelijk doorgerekend worden in de huurprijs. En ze hebben het nu al zeer moeilijk om de huur op het einde van de maand te betalen.

Als we vanuit de openbaredienstverplichtingen alle stroomgebruikers kunnen laten meebetalen en die kosten voor e-novatie van sociale woningen kunnen laten solidariseren, dan zou dit een enorme stap vooruit zijn voor het wegwerken van de problemen op het vlak van energiearmoede. Zulke maatregelen zouden structureel meer resultaat geven dan stookoliecheques of wat dan ook.

Ik heb u geen uitspraak horen doen over het meelift-effect. Ik denk dat met de strengere energieprestatie-regelgeving het echt zinloos is om bepaalde investeringen te subsidiëren die men sowieso nodig heeft om aan de nieuwe energieprestatienormen te voldoen. Je kunt vandaag niet de E100-norm halen als je geen superiso-

lerende beglazing in een nieuwbouwwoning plaatst. De vraag is dan waarom je dan nog een premie zou toekennen. Je kunt die premies beter inzetten voor maatregelen die wel een verschil uitmaken, die wel een toegevoegde waarde opleveren, die wel additionele energiebesparingen met zich meebrengen. Nu we die nieuwe strengere energieprestatieregelgeving hebben, moeten we ook de andere maatregelen op het vlak van rationeel energiegebruik daarop afstemmen.

De voorzitter: De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen: Ik wil alleen nog zeggen dat ik denk dat de heer Glorieux en mevrouw Vogels de eersten waren die een parlementair initiatief inzake energiearmoede hebben genomen. Het is belangrijk dat alle parlementaire fracties dit blijven ondersteunen. Men kan geen ecologische maatregelen nemen als men die niet sociaal ondersteunt.

De voorzitter: De heer de Kort heeft het woord.

De heer Dirk de Kort: Op lokaal vlak merken we toch ook wel dat eigenaars overgaan tot het verkopen van hun woningen door de maatregelen die ze moeten nemen. Zo komt er een krapte op de huurmarkt waardoor de mensen die het al moeilijk hebben om een betaalbaar huis te vinden, het nog moeilijker krijgen. Het zijn vaak ook mensen die op zoek zijn naar een sociale woning, maar de wachtlijsten zijn lang. Voor die groep mensen zijn er op dit moment echt grote problemen.

De voorzitter: De heer Vrancken heeft het woord.

De heer John Vrancken: Het is inderdaad zo dat elektrisch verwarmen een van de duurste verwarmingsmethodes is. Maar gezien we maatregelen moeten nemen tegen de CO₂-uitstoot, zal elektrische verwarming in de toekomst misschien de enige verwarming zijn die ecologisch verantwoord is. Het is dus voorbarig om elektrische verwarming per definitie uit te sluiten. Maar nu is elektrische verwarming inderdaad de duurste.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: U weet dat er in het Energiefonds middelen zijn vrijgemaakt om een stapje vooruit te zetten in de sociale huisvesting. Dat zal ook wel aan bod gekomen zijn in de beleidsbrief van de bevoegde minister.

De EPB-regelgeving is ook van toepassing bij het verbouwen van een woning. Voor mensen die een oude woning verbouwen, kan die premie net de stap zijn om te geraken waar ze moeten geraken.

De heer Bart Martens: De premie voor superisolerende beglazing bedraagt 10 euro per vierkante meter. Dat is maar een paar procenten van de kostprijs van dergelijk glas.

Minister Hilde Crevits: U haalt deze premie eruit, maar er zijn heel wat andere premies waarvan het rendement zal kunnen worden getoetst. Als we zo'n evenwichtsoefening maken, moet dit welafgewogen gebeuren. In het kader van het energierenovatieprogramma wordt gefocust op drie zaken: dakisolatie, de hoogrendementsketel en de isolatie van de ramen. Die drie zaken moeten we prioritair aanpakken, en daar zijn de premies voor bedoeld.

Wat efficiëntie betreft, begrijp ik dat iedereen de pluim op zijn hoed wil steken, maar er bestaat nog steeds een probleem. Niemand kan ontkennen dat er nog een pak niet goed geïsoleerde woningen zijn, en daarin wonen meestal mensen die de hoge factuur niet kunnen betalen. Voor wie zijn eigen woning heeft, is er een premie. Die premie is intelligent opgesteld want ze houdt rekening met de efficiëntie van de maatregel. Hoe groter de winst aan energie-efficiëntie, hoe hoger de premie zal zijn. Ik geef toe dat we er daarmee nog niet zijn. Heel wat mensen wonen immers in een huurwoning, en daarom is het niet altijd even sympathiek onthaalde energieprestatiecertificaat ingevoerd. Op die manier zullen we in de komende jaren eindelijk een zicht krijgen op de toestand van alle woningen die verhuurd worden. Iedereen die een woning huurt, zal op die manier weten wat de energietoestand van de woning is. Dat is niet onbelangrijk voor kandidaat-huurders die vaak met een kluitje in het riet worden gestuurd en op voorhand absoluut niet weten welke rekening ze in de bus zullen krijgen.

De heer Carl Decaluwe: De heer Martens heeft een punt dat de premie maar 10 euro per vierkante meter bedraagt. Wie in een kast van een villa 400 vierkante meter enkel glas vervangt door superisolerend glas, strijkt daar heel wat geld voor op, ook al is de kostprijs voor de eigenaar peanuts. Voor een kleine werkmanswoning krijgt men veel minder. De vraag is of dit in de toekomst niet moet worden aangepast.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer John Vrancken tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Havens, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de mogelijke winning van gas uit steenkoollagen in de gesloten Limburgse mijnen en de interesse van de LRM voor dit project

De voorzitter: De heer Vrancken heeft het woord.

De heer John Vrancken: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, deze vraag is meer dan actueel geworden. In oktober 2005 ondervroeg ik minister

Peeters over deze alternatieve vorm van ontginning van energie uit steenkool. Ik stelde toen: “De brandstofprijzen rijzen de pan uit, wat menigeen doet huiveren. Het zorgt ook voor grote sociaaleconomische problemen, niet alleen voor het bedrijfsleven, maar ook voor de particulieren. Het is alom bekend dat niet enkel de internationale situatie de oorzaak is van deze hoge brandstofprijzen, maar ook en vooral de torenhoge belastingen die hier via accijnzen op worden geheven door de federale overheid. Zo werd België zelfs het duurste land op gebied van de brandstofprijzen. Onze afhankelijkheid van de olieproducerende landen wordt steeds groter.” Ik herhaal dat deze stelling meer dan actueel is.

Ik vroeg of er al rendabiliteitsstudies waren uitgevoerd met betrekking tot de alternatieve ontginning van de Limburgse steenkool, wat deze eventueel hadden opgeleverd en of er in de nabije toekomst zulke studies zouden worden overwogen. De minister antwoordde destijds: “De administratie financiert al verschillende jaren onderzoek over de gasinhoud van de Kempense steenkoollagen. Dit onderzoek wordt verricht door het Vlaams Kenniscentrum voor de Ondergrond (VLAKO), dat een onderdeel is van de VITO (Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek). Het VLAKO heeft reeds rendabiliteitsstudies uitgevoerd betreffende de mogelijkheid om het in de steenkool opgeslagen methaangas te winnen door middel van CO₂-injectie. Met deze techniek wordt getracht een ontgassing van de ondergrondse steenkoollagen te verkrijgen door het creëren van een artificiële onderdruk in de steenkoollagen. Als deze stap lukt, wordt in een tweede fase in omringende boorgaten CO₂ in de steenkoollagen geïnjecteerd om een verdere ontgassing van de steenkoollagen te realiseren. Het geïnjecteerde CO₂-gas zal dan de posities van het uitgedreven methaangas in de steenkool innemen. (...) Uit de uitgevoerde studies blijkt dat CO₂-injectie met bijbehorende methaangaswinning momenteel economisch niet rendabel is, voornamelijk door de hoge kostprijs om CO₂ af te vangen en te zuiveren uit de rookgassen. De Vlaamse Regering is bijgevolg van oordeel dat gelet op de hoge financiële risico's de exploitatie van deze techniek moet worden overgelaten aan de privésector.”

Het weekend van 17 december 2007 kondigde de LRM (de investeringsmaatschappij voor Limburg) aan dat er een gasbel van 7 miljard kubieke meter in de Limburgse ondergrond zit. Dit zou blijken uit een studie van de VITO in opdracht van LRM. De LRM wil uit dit gas stroom produceren. Een proefboring zou slechts 1 miljoen euro kosten, een risico dat ze graag wil nemen. De door minister Peeters in 2005 aangehaalde techniek om via injectie van CO₂-gas in de steenkoollagen het aanwezige methaangas vrij te maken, blijkt volgens de LRM een bijkomend voordeel te genereren, namelijk het gebruik van broeikasgas uit de atmosfeer, wat de terugdringing van CO₂ alleen maar kan bevorderen.

Sinds 2005 zijn de energieprijzen in zulke mate gestegen dat de ontginning van dit gas wel degelijk rendabel is.

De Limburgse economie en tewerkstelling kunnen er alleen maar op vooruitgaan, wat voor deze provincie van primordiaal belang is. Bovendien geeft de LRM hiermee een interessante bestemming aan haar initiële missie, namelijk het Limburgse reconversiegeld uit de sluiting van de mijnen aanwenden voor een nieuwe mijnontginning.

Mevrouw de minister, steunt u het initiatief van de LRM en wil u nu wel de mogelijkheid in overweging nemen om de overheid in het project via een pps-constructie te laten participeren? Bestaan er in dit kader al besprekingen met mogelijke privé-investeerdere zoals de LRM suggereert. Zo ja, met wie? Zo neen, zult u hiertoe de nodige initiatieven nemen?

De voorzitter: De heer Sauwens heeft het woord.

De heer Johan Sauwens: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ik sluit me aan bij deze vraag om uitleg. Bij de sluiting van de steenkoolmijnen in de jaren tachtig en negentig was de ondergrondse winning absoluut niet meer rendabel. Bepaalde mijnningen wezen toen al op de mogelijkheid om gassen uit de steenkoollagen te ontginnen. Daarmee konden belangrijke energievoorraden worden vrijgemaakt. Dat idee heeft dus altijd geleefd. Ik ben erg geïnteresseerd in de technologische ontwikkeling. De vraag is of het technisch kan en aan welke financiële en andere voorwaarden. Dat is essentieel. Vormt de wijze waarop men de steenkoolmijnen heeft afgesloten, namelijk door de mijngangen vol te storten met beton, ook geen belemmering om naar gasontginning toe te groeien? De energieprijzen blijven stijgen. Bepaalde zaken die tien jaar geleden financieel niet haalbaar leken, kunnen dat vandaag wel zijn.

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Bart Martens: Mijnheer de minister, aangezien de aardolieprijzen op de internationale markten blijven stijgen, is het evident dat ook minder rendabele vormen van energiewinning binnen bereik komen. In Canada bijvoorbeeld begint men met de ontginning van teerzanden. Op andere plaatsen worden moeilijker bereikbare velden aangeboord. Deze technologie moet dan ook alle kansen krijgen. Als ik me niet vergis, had LRM enkele jaren geleden een concessie gegeven aan een Zwitsers bedrijf voor een pilootproject inzake CO₂-injectie en methaangaswinning. Wat zijn daarvan de resultaten? In welke mate wordt de concessie al dan niet verlengd of uitgebreid naar andere mogelijk geïnteresseerde bedrijven?

Wat onze ondergrond betreft, moeten we ook kijken naar de mogelijkheden voor het stockeren van aardgas en CO₂. Als ik het goed voorheb, zijn bepaalde dekzanden, ook in het Limburgse, toereikend om CO₂ dan

wel aardgas op te slaan. We hebben een heel beperkte opslagcapaciteit voor aardgas. We hebben in Loenhout wel een extra koepel liggen waar de buitenlandse spelers met grote ogen naar kijken. Onder andere Gazprom was geïnteresseerd om daar aardgas te stockeren. Het zou niet slecht zijn om onderzoeksgelden vrij te maken om dat potentieel voor opslag quid voor aardgas quid voor CO₂ goed in beeld te brengen. Uiteraard moet rekening worden gehouden met alle bedenkingen en risico's die daarover kunnen worden gemaakt. Op die manier kunnen we keuzes kunnen maken over toekomstige bestemmingen voor de ondergrond.

Mevrouw de minister, ik had een vraag om uitleg ingediend over de steenkoolcentrale die gepland was door E.ON in de Antwerpse haven en die zowat de hele resterende milieugebruiksruimte zowel op het vlak van CO₂ als op het vlak van verzurende stoffen, zou opsouperen. Ik lees tot mijn grootste verbazing dat de Vlaamse Regering dat project gunstig genegen zou zijn. Dat verklaart alleszins de vertegenwoordiger van E.ON. Dat zou me zeer bevreemden. Mochten we ooit denken aan een locatie voor nieuwe steenkoolcentrales – wat in de huidige omstandigheden onverantwoord zou zijn – dan moeten die op zijn minst worden neergepoot op plaatsen waar we in de toekomst CO₂ kunnen opslaan. Dat lijkt me niet echt de Antwerpse haven te zijn. Ik weet dat E.ON ook in Beringen plannen had voor de bouw van een 1100 megawattcentrale. Die zijn blijkbaar een stille dood gestorven. Ik zou u toch willen vragen om wat meer aandacht te schenken aan de CO₂-problematiek, ook voor wat betreft de stroomproductie uit steenkool, en om geen valse verwachtingen te creëren aan bedrijven zoals E.ON, dat nu overal rondstrooit dat de Vlaamse Regering het project in de Antwerpse haven gunstig genegen is. Het is onverantwoord om vandaag een nieuwe steenkoolcentrale in te bouwen in een regio waar ook op de middellange termijn geen enkel perspectief is voor de afscheiding en opvang van CO₂.

De voorzitter: Mijnheer Martens, ik wijs erop dat uw aanvullende vraag niet rechtstreeks te maken heeft met de vraag van de heer Vrancken.

Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer de voorzitter, ik zal me beperken tot het antwoord op de vraag om uitleg van de heer Vrancken. Het staat iedereen natuurlijk vrij om andere vragen te stellen, die dan op een gepast moment kunnen worden beantwoord. *(Opmerkingen van de heer Bart Martens)*

De heer Bart Martens: Mijn ingediende vraag om uitleg over de mogelijke steenkoolcentrale werd echter onontvankelijk verklaard door de commissievoorzitter!

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Martens, ik ben aan het woord. Richt u tot de personen tot wie u zich moet

richten. Ook al zou ik dat misschien willen, ik bepaal niet welke vragen er ontvankelijk zijn en welke niet.

Mijnheer Vrancken, ik heb het verslag nog eens nagelezen van de vraag die u aan minister Peeters hebt gesteld. Momenteel ligt een studie van de VITO voor waarin, op basis van reeds beschikbare gegevens, een onderzoek gedaan werd naar die gebieden waarvan aangenomen kan worden dat daar het meeste potentieel aanwezig is om aan mijngaswinning te doen. Er is dus een beperkt onderzoek gebeurd op basis van bestaande meetgegevens, vroegere onderzoeken en buitenlandse ervaringen. Er is dus een eerste stap gezet in de exploratiefase. Er zullen nog heel wat onderzoeken moeten gebeuren, onder andere een proefboring op het terrein, vooraleer we van het exploreren kunnen overstappen naar het eventueel exploiteren.

De Kempense steenkoollagen zijn relatief diep gelegen en hebben een geringe doorlaatbaarheid. Verdere onderzoeken zullen moeten aantonen of en hoe we in voldoende mate het mijngas kunnen onttrekken en aan de oppervlakte krijgen. Ook de eventuele inzet van CO₂ als drijfgas is een complex gegeven dat nog heel wat onderzoek vergt. Er is niet alleen het probleem van het afvangen en zuiveren uit de rookgassen van CO₂, maar ook van het transport van de plaats van afvang naar de plaats waar het ingezet zou kunnen worden. Vandaag stellen dat we gaan naar een zekere economische rendabele exploitatie, is nog te vroeg. Ik deel wel de bezorgdheid van de vraagsteller en de mensen die zich hebben aangesloten. Het klopt dat door de hogere energieprijzen steeds meer vormen van energie in beeld komen om op een economisch verantwoorde wijze bij te dragen aan een diversificatie in energievormen.

Het LRM-verhaal behoort weliswaar niet tot mijn bevoegdheid, maar ik juich absoluut alle initiatieven toe die op een maatschappelijk verantwoorde manier kunnen bijdragen tot het garanderen en het diversifiëren van de energievoorziening in Vlaanderen. Op die manier kunnen we de grote afhankelijkheid van een aantal energiebronnen uit een beperkt aantal regio's vermijden en kunnen we misschien ook een opwaartse prijsdruk ingevolge schaarste of gebrek aan mededinging opvangen.

Omdat het potentieel aan mijngas van de mijnconcessies van de NV Mijnen, die een dochter van de LRM is en eigenaar van de mijnconcessies, niet bekend was, heeft de NV Mijnen dit laten berekenen door de VITO, met als doel na te gaan of met privé-investeerdere verder in dialoog kan worden getreden over het voorwerp van een eventuele mijngasexploitatie, zodat de fase van het onderzoek en het eventueel exploiteren in de toekomst op elkaar kunnen aansluiten. U zult begrijpen dat dergelijke besprekingen, procedures en onderhandelingen heel wat tijd zullen vergen. Nu de gasinhoud en de plaatsen met de

hoogste potenties om aan mijnogaswinning te doen, bekend zijn, zal de LRM verder onderzoek verrichten naar de ontginningsmogelijkheden door een proefboring te verrichten. Het is niet uitgesloten dat bepaalde privé-investeerders ook geïnteresseerd zijn om reeds tijdens de exploratiefase een inbreng te leveren. Het is zeker niet mijn taak om daarover grote verklaringen af te leggen, laat staan een lijst te geven van mogelijke kandidaat-investeerders. Het lijkt me niet opportuun dat vandaag te doen.

Ik vat samen: men is een stapje verder in het verhaal, maar er is nog heel wat werk aan de winkel voor er tot een eventuele exploitatie kan worden overgegaan, en er zijn gesprekken aan de gang met mogelijke privé-investeerders.

Mijnheer Sauwens, op uw vraag over de afsluiting van de steenkoolmijnen, kan ik nu niet antwoorden. Ik zal proberen dat schriftelijk te doen. Ik neem het in elk geval mee als een vraag. Hetzelfde geldt voor de aanvullende vragen over de concessies. De vraag naar het vrijmaken van gelden voor onderzoeksprojecten om ook elders na te gaan wat de potenties zijn, lijkt me zeer opportuun.

De voorzitter: De heer Vrancken heeft het woord.

De heer John Vrancken: Mevrouw de minister, ik dank u voor het antwoord. Ik besluit eruit dat de zaak een positieve wending krijgt. Deze vraag werd al in 2005 gesteld en toen werd geantwoord in termen van te dure exploitatiekosten. De vraag werd een beetje in het ijl gesteld en er werden geen duidelijke antwoorden op gegeven. Met de huidige evolutie van de energieprijzen, houdt dit een zekere exploitatiemogelijkheid in.

Over de opmerking van de heer Martens over de opslag van aardgas in de ondergrond in de Kempen, heb ik al een voorstel van resolutie ingediend. We zullen zien wat het stemgedrag daarover zal worden.

Ik heb een voorstel gedaan dat in de lijn ligt van verklaringen die werden afgelegd door ministers. Er werd op ingespeeld in functie van de huidige energieprijzen.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Vrancken, u zegt dat er een groot verschil is met 2005. Ik denk dat dat fout is. Wat ik in het verslag lees van de vragen die u hebt gesteld en het antwoord van mijn voorganger, ligt perfect in dezelfde lijn van wat ik nu zeg. Ook toen was de houding positief: de Vlaamse overheid helpt mee aan het onderzoek via de VITO. Toen is echter ook gezegd dat de privésector zal moeten nagaan of het rendabel wordt of niet. Dat standpunt blijft vandaag bestaan, alleen staan we een stapje verder wat het onderzoek betreft.

De heer John Vrancken: Ik heb een bijkomende vraag gesteld over wat de overheid gaat doen bij dat initiatief. Zal ze meespelen bij het ontginnen en het exploiteren?

Minister Hilde Crevits: In 2005 is gezegd dat het onderzoek wordt gesteund, en deze lijn wordt aangehouden. Dat is wat de overheid doet. Het is niet de taak van de overheid om te ontginnen. Dat lijkt me een stap te ver. Dat is in 2005 gezegd en dat blijft vandaag de houding.

We zitten nu in de exploratiefase. Het onderzoek is bezig. Laten we eerst zien hoe alles evolueert en stapsgewijs het dossier op de voet blijven volgen.

De voorzitter: De heer Sauwens heeft het woord.

De heer Johan Sauwens: Ik wil de minister danken voor het antwoord. Het is voorbarig om te zeggen dat de exploitatie echt zal gebeuren, maar het is goed dat de mogelijkheid daartoe onderzocht wordt. Het gaat om enorme hoeveelheden, indien de ontginning technisch kan worden gerealiseerd.

Ik wil eindigen met volgende bedenking, mevrouw de minister. Het gaat om een enorme gasbel onder de provincie Limburg. Ik vraag in het belang van de bevolking om voorzichtig te zijn bij het organiseren van de proefboring.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jos Stassen tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de toekomst van het gebied De Bunt in Hamme in de context van het vernieuwde Sigmaplan

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borgh tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de bestemming van De Bunt in Hamme

Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de overstromingsgebieden in Hamme

De voorzitter: De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ik had eigenlijk een interpellatieverzoek ingediend, maar het Bureau weigerde dat. Ik wilde een interpellatie houden, goed wetende dat het een lokaal dossier is, maar dat past in een groot beleid dat men probeert uit te voeren en dat nieuw is sinds een aantal jaren. Men probeert bij de bescherming tegen overstromingen de veiligheid te laten samengaan met toe-

gankelijkheid en natuurlijkheid. Dat nieuwe beleid moet nog altijd zijn nut bewijzen op het terrein.

Het is belangrijk dat we deze vraag hier behandelen omdat de discussie die zich op het terrein afspeelt, zich waarschijnlijk telkens zal herhalen wanneer er op een of andere plaats langs de Schelde, de Durme of de Nete, ruimte voor landbouw of natuur terug wordt afgegeven aan de waterloop. Telkens zal de grote maatschappelijke discussie worden gevoerd die zich voor het eerst heeft afgespeeld in de gemeente waar ik woon, Kruibeke. De mensen die hun nek hebben uitgestoken om dit op het terrein te realiseren, hebben behoorlijk wat tegenkantingen gekend. Na tien jaar staan we vrij ver. Het is belangrijk dat we deze discussie blijven voeren omdat dankzij dergelijke discussies op het terrein, in dit geval in Hamme, de mensen kunnen blijven deelnemen aan het belangrijke debat over hoe men veiligheid tegen overstromingen kan laten samengaan met de versterking van de natuur in en rond de Schelde. De toegankelijkheid is een minder groot probleem in de buurt van Hamme.

Uiteindelijk gaat het telkens om het afgeven van grond. In het vernieuwde Sigmaphan gaat het om 5000 hectare grond die mensen gewonnen hebben op de Schelde, waar mensen vaak aan verknocht zijn, en die moet worden teruggegeven aan de Schelde. Dat geeft telkens aanleiding tot zeer emotionele debatten, getuige Kruibeke en de Hedwigepolder, vlak boven de grens in Nederland en getuige wat vandaag gebeurt in Hamme en waarschijnlijk in een aantal andere gemeenten opnieuw zal gebeuren.

Die 5000 hectare zal op een of ander manier moeten worden teruggegeven aan de Schelde. De vraag is op welke manier. Er zijn verschillende technieken om dat te doen. De techniek die verworven is, en die wat discussie heeft gevraagd op het terrein, is het werken met een gecontroleerd overstromingsgebied (GOG). Deze techniek hebben de meeste mensen aanvaard omdat ze nodig is om de veiligheid te verhogen: laat de Schelde overstromen op plaatsen waar er geen huizen of fabrieken staan en waar er landbouw of natuur is op het moment dat het water zeer hoog komt.

Het werken met een gecontroleerd gereduceerd getijdengebied (GGG), waarbij men twee keer per dag laat overstromen, is veel minder verworven. Daarvan vrezen mensen dat ze de grond die ze altijd hebben gebruikt als wandelaar, jager of landbouwer, kwijt zijn. Ik vind dat niet. Dat speelt erg emotioneel mee. Als je dat proces niet goed begeleidt, komt er in de maatschappelijke discussie vaak een afwijzing van dergelijke projecten. Wat helemaal moeilijk ligt, is het teruggeven van grond, landbouwgrond of natuurgebied, aan de Schelde, namelijk de estuariene ontwikkeling, zoals men dat zo mooi noemt. Dat ligt vaak heel moeilijk. In Kruibeke ging het over 700 hectare of een derde van de gemeente, en daar zijn erg emotionele discussies over geweest.

In Hamme gebeurt iets gelijkaardigs, maar daar is er het voordeel dat men geconfronteerd is met mensen die deels mee zijn met de nieuwe beleidsvisie, namelijk het op een of andere manier teruggeven van ruimte aan de Schelde om de veiligheid te verhogen. Daarom vind ik het belangrijk dat men dat doet in maatschappelijk overleg met de mensen op het terrein en het gemeentebestuur. Zo kan men mensen meekrijgen in een project dat vaak omstreden is. Ik geef deze inleiding omdat we in Hamme de veiligheid zullen vergroten en tegelijkertijd ook de natuurlijkheid van de Schelde. We moeten dat niet realiseren tegen een gemeenschap in. Dat heb ik geleerd uit wat er zich in Kruibeke heeft afgespeeld. Het voordeel van Hamme, namelijk dat de mensen mee zijn, moeten we gebruiken. Over de ruimte die moet worden afgegeven in De Bunt, een gebied gelegen aan de hoek tussen de Durme en de monding van de Durme in de Schelde, stelt zich de vraag hoe groot dat terrein moet zijn en hoe dicht dat moet liggen bij de bewoning. Een tweede vraag is of het een ontwikkeling moet zijn die een stuk van de grond teruggeeft via ontpoldering of waarbij een getijdengebied wordt gemaakt, ofwel dat men een groot gedeelte van het gebied zal gebruiken om een GOG te maken volgens het klassieke systeem. Als ik goed kan volgen, speelt de discussie zich daar af.

Mevrouw de minister, ik heb begrepen dat u wat contacten hebt gehad met het gemeentebestuur en de groepen die actie voeren, zoals de actiegroep Droge Voeten. Op een bepaald moment is gezegd dat er een alternatief voorstel op tafel zou worden gelegd. Het is belangrijk dat u dat voorstel officieel zult neerleggen. Wat is dat alternatief voorstel? Als men toch kiest voor de zogenaamde estuariene invulling, waarvoor ik omwille van een aantal inhoudelijke en maatschappelijke redenen mijn twijfels heb, waarom zou men dat dan doen? Daar is grote contestatie over. Die is volgens mij grotendeels terecht omdat het de bescherming tegen overstromingen in Hamme zelf zal verminderen. Wat is uw inhoudelijke motivatie voor een estuariene invulling? Hoe zult u het maatschappelijke draagvlak voor dit project behouden en vooral vergroten? Hoe zal het overleg gebeuren met het lokale bestuur en met de mensen op het terrein die daarmee bezig zijn?

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, deze vraag om uitleg is er gekomen omdat de deadline voor het beantwoorden van mijn schriftelijke vraag verstreken was.

Mevrouw de minister, in antwoord op de schriftelijke vragen nummer 516 van de heer De Meyer, nummer 529 van de heer De Cock en nummer 531 van de heer Stassen, gaf u al enkele verduidelijkingen bij het

dossier van De Bunt in Hamme. In dit dossier is het de doelstelling van de Vlaamse overheid om, in uitvoering van de actualisering van het Sigmaplan, over te gaan tot de creatie van een overstromingsgebied.

Uw antwoorden op de genoemde schriftelijke vragen hebben een aantal nieuwe, bijkomende vragen opgeroepen. Ik heb u die vragen bezorgd, maar er geen antwoord op gekregen. Dat verwonderde mij, omdat u op 6 december 2007 een onderhoud had gehad met de mensen van de actiegroep Droge Voeten en omdat u op 30 november 2007 ook een mededeling had gedaan aan de regering. Ik begreep dan ook niet waarom ik op 20 november 2007 geen antwoord kon krijgen. Ik hoop dat antwoord nu alsnog te krijgen.

In het antwoord op de schriftelijke vraag van de heer De Meyer stelde u dat het in Hamme zou gaan om een ontpolderd overstromingsgebied met gereduceerde getijdenwerking. Door dat antwoord was er enige verwarring ontstaan bij de omwonenden. In het betreffende gebied kan wegens de hoge waterstanden en de daaruit voortvloeiende nood aan een absolute beveiliging tegen overstromingen immers enkel genoeg worden genomen met een gecontroleerd overstromingsgebied. Wat is nu het precieze afbakeningstype voor dit gebied? Wat zijn de concrete gevolgen van dat afbakeningstype? In hoeverre is de bepaling van het type definitief? Laat dit al dan niet definitief vastliggende gebiedstype toe dat de concrete inrichtingsplannen toch nog maximaal rekening kunnen houden met de lokale bezwaren inzake veiligheid, recreatie, leefbaarheid en dergelijke?

Voor het opstellen van de concrete inrichtingsplannen gaat men uit van de beslissing van de Vlaamse Regering van 28 april 2006. In aanloop naar de opmaak van die inrichtingsplannen voerde de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) een enquête uit die moest uitmonden in een landbouweffectenrapport (LER). In antwoord op de schriftelijke vragen nummer 529 en nummer 538 stelt u dat de VLM bij de enquête gebruik maakte van de kaarten die als bijlage bij de initiële beslissing van de Vlaamse Regering van 22 juli 2005 waren gevoegd en die, aldus de minister, te beschouwen zijn als “een ruime zone waarbinnen grenscorrecties mogelijks kunnen worden uitgevoerd”. Niettemin is ook hierover lokaal verwarring en onrust ontstaan.

Heeft de VLM hierbij aan de betrokken landbouwers melding gemaakt van het feit dat de lijnen die op de plannen staan, geen vaste lijnen zijn en dus voor wijziging vatbaar zijn? Indien niet, hoe plant u die cruciale informatie over te maken aan de landbouwers en andere eigenaars en gebruikers in het betrokken gebied?

In uw antwoord op de schriftelijke vraag nummer 538 stelde u dat de resultaten van het LER na het zomerreces aan de Vlaamse Regering zouden worden overgemaakt.

Ik neem aan dat dat intussen gebeurd is naar aanleiding van de mededeling aan de regering op 30 november 2007. Wat zal er concreet gebeuren met die resultaten? In welke mate zullen de resultaten ook naar de landbouwers zelf teruggekoppeld worden?

In uw antwoord op de schriftelijke vraag nummer 529 ten slotte stelt u dat de lokale besturen als eerste op de hoogte zullen worden gebracht van de nieuwe inrichtingsplannen en dat in het najaar van 2007 de stap naar de bevolking zou worden gezet. In de afsprakennota van 28 april 2006 is duidelijk gesteld dat de opmaak van de herinrichtingsplannen in samenwerking met de lokale bevolking en de lokale overheden zal gebeuren. Is er al een duidelijk en concreet tijdpad voor de uitvoering van de afspraken inzake samenwerking met de lokale bevolking en het lokale bestuur? Wanneer start de opmaak van de concrete inrichtingsplannen? Wanneer wordt de stap naar de bevolking gezet? Wanneer moeten de inrichtingsplannen definitief zijn? Is daar een streefdatum voor?

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de voorzitter, collega's, de vorige sprekers hebben terecht beklemtoond dat het debat op het terrein woedt. Dat is ook de reden waarom ik mijn schriftelijke vraag omgezet heb in een vraag om uitleg. Het is overigens geen toeval dat dit debat in Hamme woedt. De gemeente Hamme neemt immers 11 percent van de totale voorziene oppervlakte aan gecontroleerde overstromingsgebieden voor haar rekening.

Het debat woedt al sinds juli 2005, omdat er toen onduidelijkheid ontstond over het gebied De Bunt. Dat resulteerde uiteindelijk in de beslissing dat er meer onderzoek moest worden verricht met betrekking tot de inrichting van het gebied en dat de gemeenten alternatieve voorstellen konden doen. De gemeente Hamme is in januari 2006 ingegaan op dat aanbod en heeft een alternatief voorstel overgemaakt aan de Vlaamse overheid.

Mevrouw de minister, de voornaamste bekommernis die vandaag in Hamme leeft, betreft het veiligheidsaspect. Hamme heeft een tragische geschiedenis als het over overstromingen gaat en men is zich terdege bewust van de noodzaak van een degelijke beveiliging. Naar aanleiding van het alternatieve voorstel van de lokale overheid besliste de Vlaamse Regering in 2006 om de toenmalige minister van Openbare Werken de opdracht te geven om tegen het voorjaar van 2007 “een herinrichtingsplan voor De Bunt uit te werken voor de realisatie van de vooropgestelde veiligheids- en natuurlijksdoelstellingen, waarbij maximaal rekening gehouden wordt met de lokale visie, knelpunten en opportuniteiten”.

De deadline van het voorjaar 2007 werd niet gehaald, maar uit de antwoorden op een aantal schriftelijke vragen bleek dat u die alternatieve scenario's toch onderzocht had. Dat resulteerde op 30 november 2007 in een mededeling aan de Vlaamse Regering, waarin een nieuw en alternatief plan werd voorgesteld.

Het plan van 30 november voorziet in het betrekken van het noordelijke deel van De Bunt, waardoor de grens in het zuidwestelijke deel opschuift in de richting van de Zwarte Wegel – let op de formulering 'in de richting van'. Rond het hele gebied komt er een ringdijk. De bestaande Scheldedijk wordt omgevormd tot een overloopdijk, waardoor het gehele gebied dienst kan doen als GOG, om zo invulling te geven aan de veiligheidsdoelstellingen. Via drie sluizen zal het gebied ook zijn functie als GGG krijgen, waardoor gevolg wordt gegeven aan de initiële regeringsbeslissing van juli 2005 in het kader van de te halen natuurlijksdoelstellingen.

Een tijdelijke compartimenteringsdijk zorgt er echter voor, zo stelt de mededeling, "dat het gebied tijdens de uitvoering van de werken een invulling voor landbouw kan blijven behouden". U opteert met andere woorden voor een uitdoofscenario waarbij men in het zuidelijke deel nog tijdelijk aan landbouw kan blijven doen, maar waarbij het eindbeeld voor het gehele gebied een omvorming tot GGG behelst.

Een lokale reactie bleef uiteraard niet uit. De kritiek kwam in hoofdzaak neer op twee punten. Ten eerste werd gesteld dat de vooropgestelde verschuiving van de zuidwestelijke grens tot aan de Zwarte Wegel niet werd gehaald. Daarom vestigde ik daarnet de aandacht op de formulering "in de richting van". Een tweede punt van kritiek was de tijdelijke invulling van het zuidelijke deel als GOG, zodat er nog landbouw mogelijk blijft.

Wat het eerste deel van de kritiek betreft, vernemen we ondertussen via de media en het lokale actiecomité dat er alweer een nieuw plan gemaakt is, dat de grens wel degelijk op het niveau van de Zwarte Wegel zou brengen. Als dat klopt, mevrouw de minister, geeft u mijns inziens invulling aan een zeer belangrijke vraag van de lokale gemeenschap, die te maken heeft met de leefkwaliteit van de buurtbewoners. Dat lijkt mij essentieel om een voldoende breed draagvlak te creëren.

Met betrekking tot het tweede element – het aanleggen van een tijdelijke compartimenteringsdijk die in het zuidelijke deel voor een beperkte duur nog landbouw mogelijk maakt – zijn er volgens mij meer problemen. Vanuit het actiecomité kwam er verzet tegen het tijdelijke karakter van deze oplossing. Men wil een permanente invulling als GOG mét behoud van de landbouwactiviteit en men verzet zich tegen de estuariene natuurontwikkeling in dat gebied.

Uw alternatieve plan voor De Bunt doet ook vragen rijzen met betrekking tot het tijdig behalen van de doelstellingen

rond estuariene natuur, conform de Ontwikkelingsschets 2010. Een verschuiving in de tijd doet met andere woorden een deficit ontstaan. Indien u tegemoet wilt komen aan de volledige vraag van het actiecomité, wordt dat tijdelijke deficit een permanent deficit. Dat betekent dat het probleem niet meer kan worden opgelost door simpelweg de uitvoering van een ander Sigma-project uit een latere fase te versnellen. In dit scenario zal dan ook gezocht moeten worden naar een nieuwe locatie om dat permanente deficit aan estuariene natuur op te vangen – wellicht ook op het grondgebied van Hamme – om een cascade-effect naar andere betrokken gemeenten in het Scheldebekken te vermijden.

Mevrouw de minister, mag ik ervan uitgaan dat het meest recente plan – van half december 2007 – waarbij de grens wél op de Zwarte Wegel wordt gelegd, het correcte is? Betekent dat dat u er als bevoegde minister van overtuigd bent dat de leefbaarheid van de buurtbewoners maximaal moet worden verzoend met het aan te leggen overstromingsgebied? Mogen we dit tracé met andere woorden als verworven beschouwen? Zult u dat dan ook officialiseren?

Betekent het aanleggen van een tijdelijk GOG in het zuidelijke deel van De Bunt dat u voor wat betreft het deficit ten opzichte van de vooropgestelde timing in de Ontwikkelingsschets 2010 een compenserende maatregel zult nemen? Is het aanleggen van een permanent GOG in het zuidelijke deel, mét behoud van de landbouwactiviteiten, voor u een optie? Hoe gaat u in dat scenario het ontstane deficit ten opzichte van het meest wenselijke alternatief van het geactualiseerde Sigma-plan compenseren? Welke gebieden op het grondgebied van Hamme komen eventueel in aanmerking als compensatie en welke stappen dienen te worden genomen indien u die piste wilt volgen? Hoe ziet u het verdere overleg met het lokale bestuur?

Indien het domeinbos verdwijnt, zoals u vooropstelt in uw plan, verdwijnt er ook onmiddellijk een stuk toegankelijke natuur en een toeristische troef voor de gemeente. Bent u bereid garanties te geven dat het gehele gebied maximaal ontwikkeld wordt met betrekking tot de toegankelijkheid, waarbij ook zachte recreatie en natuureducatie mogelijk wordt?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik wil daar twee beschouwingen en twee concrete punten aan toevoegen. Vlamingen, en zeker Waaslanders, zijn, net als de Zeeuwen, geen dijkbrekers maar dijkbouwers. Dat is de essentie van het verhaal.

Daarnaast ben ik tevreden dat, nu we tot de implementatie van dit dossier komen, alvast regionale collega's

die het dossier aangekaart krijgen vanuit actiegroepen en dergelijke, ook in dit dossier geïnteresseerd raken. Wanneer ik de vergelijking maak met de discussies die we tien jaar geleden voerden over het Sigmaplan, stel ik een bijzondere evolutie vast. Als ik denk aan wat minister Dua destijds verdedigd heeft en wat de heer Stassen vandaag vertelt, ben ik gelukkig met die evolutie. Laat daar geen misverstand over bestaan, mijnheer Stassen.

Mevrouw de minister, het eerste punt gaat over de vraag of er redelijke alternatieven zijn voor de plaats waar de dijk komt. Ik heb u daarover op 4 juli 2007 een heel concrete vraag gesteld. U antwoordde toen: "Hierbij worden de mogelijke alternatieven besproken waarbij de grenscorrecties die mogelijk zijn, zullen gerealiseerd worden." Dat was de essentiële zin uit uw antwoord: grenscorrecties worden bekeken voor de dijken.

In de nieuwsbrief van de actiegroep Droge Voeten van 16 december staat: "Eerste goede punten voor minister Hilde Crevits en de Vlaamse Regering." Ze verwijzen naar hetzelfde verhaal en ze gaan ervan uit dat dit concrete punt verworven is inzake de aanpassing van de dijken. Ik ga ervan uit dat de actiegroep de toestand op een correcte manier weergeeft.

De tweede grote bezorgdheid blijft bestaan: hoe gebeurt de concrete invulling? Gebeurt die invulling met GOG's, met GGG's of komt er ontpoldering? Ik heb er altijd voor gepleit dat wanneer er iets moet gebeuren, we moeten opteren voor gecontroleerde overstromingsgebieden. Het veiligheidsaspect ervan is immers uitlegbaar aan de mensen. Niettegenstaande de offers die sommigen moeten brengen, kunnen we er een draagvlak voor vinden.

Mevrouw de minister, ik geef u maar mee dat de heer Dirk Van Melkebeke, kabinetschef van vice-minister-president Frank Vandenbroucke de actiegroep op 5 december 2007 ontving en minister Van Mechelen op 12 december 2007. Blijkbaar waren uw collega's of hun vertegenwoordigers minder goed geïnformeerd over de beslissingen die u op 30 november 2007 nam. Dit is voor mij een aanleiding om u nogmaals uitdrukkelijk te vragen of het niet verantwoord is om de beslissing over de invulling van dit gebied opnieuw te bekijken zodat ook hier rekening kan worden gehouden met plaatselijke bezorgdheden die volgens mij meer dan verantwoord zijn. Bij de verdere invulling van het Sigmaplan zullen we er nog mee geconfronteerd worden.

Mijnheer de voorzitter, ik rond af. Wij zijn een volk van dijkenbouwers, niet van dijkenafbrekers. Ik dank de minister voor de correcties die reeds werden aangebracht, maar we rekenen erop dat ook voor de concrete invulling nog bijstellingen mogelijk zijn.

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Bart Martens: Mijnheer de voorzitter, ik zal niet ingaan op de lokale situatie, want die ken ik niet, maar ik wil het algemene belang van de creatie van estuariene natuur onderstrepen. Het kan dat de dijk in Hamme te dicht bij de bewoning ligt, maar daarover spreek ik me niet uit. Ik wil op zijn minst garanties van de minister dat het areaal estuariene natuur waarin wordt voorzien in de ontwikkelingsschets voor het Schelde-estuarium, overeind blijft.

Mevrouw de minister, ik wil dat om diverse redenen. We hebben het areaal nodig om aan de Europese natuurbehoudoelstelling tegemoet te komen. We hebben ons ook geëngageerd om de achteruitgang op het vlak van biodiversiteit te stoppen. En we moeten ons reken-schap geven van de maatschappelijke kosten-batenanalyse van de VITO over het geactualiseerd Sigmaplan en de ontwikkelingsschets voor het Schelde-estuarium, waaruit bleek dat een invulling met estuariene natuur dat een GGG, een gebied met gereduceerd getij dat continu onder invloed van het water is, meer maatschappelijke baten oplevert dan een invulling als GOG, dat enkel bij calamiteiten overstroomt en zijn landbouwfunctie kan behouden.

De studie van de VITO wees uit dat de estuariene natuur bijvoorbeeld ook een vergroting van het zelfreinigend vermogen van de rivier tot gevolg heeft. Heel veel vervuilende stoffen worden op die manier omgezet. Zo worden bijvoorbeeld nitraten omgezet in het onschuldige stikstofgas, waarmee vier vijfde van onze lucht gevuld is. Dat zelfreinigend vermogen zorgt op een goedkopere manier voor het bereiken van de waterkwaliteitsnormen die we tegen 2015 moeten halen. Met andere woorden, door het creëren van bijkomende natuurgebieden langs de Schelde, de Durme, de Nete of waar dan ook, moeten we minder verregaande zuiveringsverplichtingen opleggen aan onze industrie en huishoudens om de milieukwaliteitsnormen toch te halen. U weet, mevrouw de minister, hoe moeilijk het is om gezinnen te verplichten tot de bouw van een dure individuele zuiveringsinstallatie. Via de creatie van bijkomende estuariene natuur kunnen we dergelijke kosten vermijden. We moeten echt blijven inzetten op estuariene natuur, in Hamme of elders. Het areaal estuariene natuur moet in elk geval behouden blijven.

Mevrouw de minister, in het licht van het regeerakkoord en het Structuurplan Vlaanderen werd afgesproken dat er 38.000 hectare bijkomende natuurgebieden moet komen. Momenteel werd nog maar een klein gedeelte daarvan gerealiseerd. Overal waar landbouwgrond moet worden omgezet in een andere bestemming, levert dat problemen op. Die omzetting gaat niet zonder slag of stoot, maar vergt overleg, dialoog en flankerende maatregelen voor de landbouwers die moeten wijken. Hier kunnen we een win-win-win-situatie creëren die zowel bijkomende veiligheid ople-

vert, als de creatie van bijkomende natuurwaarden, als past in ons beleid van integraal waterbeheer. Als ergens 38.000 hectare landbouwgebied moet worden omgezet in natuurgebied, dan zijn de overstromingsgebieden daar uitermate voor geschikt. Ik raad u dus aan om door te gaan met de verdere uitvoering van de ontwikkelingschets voor het Schelde-estuarium en om de estuariene natuur niet te vergeten.

De voorzitter: De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik heb met aandacht geluisterd. Ik ben niet van het Waasland, maar ik hoor hier twee collega's van eenzelfde partij voor 100 percent verschillende meningen verkondigen.

Mijnheer Martens, ik eerbiedig uw mening en ik eerbiedig die van uw collega van sp.a, maar probeert u toch eens om op één lijn te zitten.

De heer Bart Martens: U hebt niet goed geluisterd, mijnheer Huybrechts.

De heer Pieter Huybrechts: Dat antwoord kennen we.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer de voorzitter, dames en heren, ik ben evenmin van het Waasland, maar ik ken Hamme ondertussen heel goed en ook Kruibeke is me niet meer onbekend. Het dossier houdt ons heel sterk bezig. Het is een belangrijk dossier, want het betreft een problematiek waarmee we in de toekomst nog heel vaak rekening mee zullen moeten houden. We moeten er dus zorgvuldig mee omspringen.

Ik stel vast – en die vaststelling kan mijnheer Huybrechts misschien al een beetje geruststellen – dat enerzijds hoe verder men van de betreffende gebieden woont, hoe makkelijker het is om afstand te bewaren, maar anderzijds dat hoe dichter men bij de betreffende gebieden woont, hoe beter men de gevoeligheden op het terrein kan inschatten.

Iedereen zal het met me eens zijn dat de investeringen die Vlaanderen doet voor de realisatie van het Sigma-plan, finaal moeten resulteren in de gewenste verhoging van de veiligheid tegen overstromingen. Dat is een belangrijke doelstelling die gehaald moet worden. Daarnaast wordt in het kader van het Sigma-plan ook gewerkt aan de natuurlijkheid. Het geheel is een combinatie van lokale dijkversterkingen en het opnieuw 'ruimte geven aan de rivier'. In het geheel van het Sigma-plan hebben sommige investeringen een uitgesproken focus op de veiligheid, andere meer op de natuurlijkheid, maar elke investering levert een bijdrage aan het gewenste veiligheidsniveau.

Er is een kaartje van de bestaande toestand. We hebben het vandaag niet bij, maar ik zal het aan het commissiesecretariaat bezorgen, want ik meen dat velen geïnteresseerd zijn.

Met de realisatie van het Sigma-plan wordt werk gemaakt van een hoger veiligheidsniveau tegen overstromingen. In de omgeving van Hamme wordt deze basisveiligheid gegarandeerd door onder meer de afwerking van het dijkenprogramma, de afwerking van het GOG Kruibeke-Bazel-Rupelmonde en de aanleg van twee nieuwe gecontroleerde overstromingsgebieden waarvan één, het GOG Grote Wal-Kleine Wal-Zwijn, in Hamme is gelegen. Tevens zal ook het uitgewerkte voorstel 'De Bunt' een lokale bijdrage leveren aan de veiligheidsdoelstelling.

Mevrouw Van der Borcht, u hebt inderdaad geen antwoord gekregen op uw schriftelijke vraag en dat verwondert mij ook een beetje, ik weet niet waarom de vraag bij de administratie is blijven liggen. Dit feit biedt ons wel de gelegenheid om het vandaag over dit dossier te hebben.

In antwoord op uw eerste vraag, moet ik in de eerste plaats verwijzen naar de beslissing van de Vlaamse Regering. Iemand merkte op dat de onrust ontstaan is in juli 2005. Dat klopt, de onrust is ontstaan met de regeringsbeslissing van 22 juli 2005. Die beslissing betrof een ingreep 'Ontpoldering/GGG'. Voor het specifieke project De Bunt houdt dit in dat er een gecontroleerd overstromingsgebied wordt aangelegd waarin een gereduceerd getij wordt gecreëerd.

De inhoudelijke motivatie voor deze invulling van het gebied is te vinden in het 'meest wenselijk alternatief' (MWA) en de hieraan ten grondslag liggende studies die de basis vormen voor het geactualiseerd Sigma-plan dat op zijn beurt, net als de verdieping van de Schelde, een onderdeel is van de ontwikkelingsschets voor de Schelde. De Vlaamse Regering heeft de krijtlijnen voor het project uitgetekend in de beslissing van 22 juli 2005. De krijtlijnen en bijgevolg ook het type, werden op dat moment vastgelegd. Ik vind het belangrijk dat voor dergelijke projecten extra aandacht wordt besteed aan het maatschappelijke draagvlak – wie het dossier op de voet volgt, zal dit de voorbije maanden gemerkt hebben. Dit werd trouwens als specifiek aandachtspunt opgenomen in de beslissing van de Vlaamse Regering.

Op basis van concrete vragen en voorstellen vanuit de lokale besturen werd in de Vlaamse Regering afgesproken om bijkomend studiewerk uit te voeren voor de Durme en haar monding. Vooraleer voor De Bunt een eerste herinrichtingsplan kon worden opgemaakt, werd eerst een onderzoek gedaan naar de lokale kansen en knelpunten. Ook werd door het Waterbouwkundig Laboratorium een hydromorfologische studie van de

Durme opgemaakt en werd op basis van een enquêtering door de Vlaamse Landmaatschappij een landbouweffectenrapport voorbereid. De Vlaamse Regering wil op die manier tegemoetkomen aan de bezorgdheden van de lokale bevolking en het lokale draagvlak vergroten. Het LER wordt opgemaakt op basis van een enquêtering door de VLM. Bij de enquêtering werden de kaarten gebruikt die als bijlage bij de beslissing van de Vlaamse Regering werden gevoegd.

Door de VLM werd duidelijk gesteld dat de grenzen van de projectgebieden bij de opmaak van de specifieke inrichtingsplannen verder verfijnd kunnen worden en dat, onder andere op basis van de resultaten de LER's, grenscorrecties mogelijk zijn. De heer De Meyer verwees hiernaar. De boodschap werd meegegeven bij het afnemen van de individuele landbouwenquêtes. Bovendien werden de individuele landbouwenquêtes voorafgegaan door een algemene informatievergadering op 10 mei 2007 voor alle betrokken landbouwers. Ook daar werd dezelfde boodschap gecommuniceerd.

De resultaten van de studie van het Waterbouwkundig Laboratorium, de resultaten van de enquêtering door de VLM en de door de lokale besturen aangebrachte knelpunten en potenties, werden gebruikt om een eerste herinrichtingsplan op te stellen voor De Bunt. Dit herinrichtingsplan werd conform de genomen beslissingen medegedeeld aan de Vlaamse Regering van 30 november 2007.

Het landbouweffectenrapport (LER) op zich wordt niet aan de Vlaamse Regering voorgelegd. Wel is het zo dat de resultaten van het LER nu gebruikt worden op twee fronten, enerzijds als input bij de opmaak van de specifieke inrichtingsplannen en anderzijds als gegevensbron voor de werking van de Grondenbank, want een aantal mensen wenst te verkopen, anderen hebben ruilgrond nodig en er moet worden onderzocht welke gronden het beste in aanmerking komen als ruilgrond. Momenteel zijn de individuele bedrijfsfiches, die deel uitmaken van het landbouweffectenrapport, ter controle overgemaakt aan de betrokken landbouwers. Na deze controle zal het volledige LER afgewerkt worden. De timing hiervoor is begin 2008. De komende weken zal dit afgewerkt kunnen worden.

Vervolgens worden de resultaten besproken op de projectmatige werkgroep waarin de lokale besturen vertegenwoordigd zijn. De resultaten zullen bovendien toegelicht worden aan alle betrokken landbouwers op een infovergadering. Ter informatie deel ik u mee dat de volgende projectmatige werkgroep voor de projecten op het grondgebied van de gemeente Hamme plaatsvindt op maandag 21 januari 2008. Op de agenda staat de bespreking van de inrichtingsplannen voor de prioritaire projecten op het grondgebied Hamme, zoals aangeduid door de Vlaamse Regering. Het gaat om Bulbierbroek, De

Bunt, Grote Wal, Kleine Wal, Zwijn. In de projectmatige werkgroep zijn Waterwegen en Zeekanaal NV, het Agentschap voor Natuur en Bos en de Vlaamse Landmaatschappij, het gemeentebestuur, het polderbestuur en de provincie betrokken.

Met de mededeling aan de Vlaamse Regering van 30 november 2007 is een belangrijke aanzet gegeven om tot een definitief inrichtingsplan te komen. Waterwegen en Zeekanaal NV zal het voorstel verder bespreken binnen de daarvoor opgezette overlegstructuren met de bedoeling om in de eerste helft van 2008 de stap te zetten om de geëigende formele procedures op te starten. Net zoals voor andere grote projecten uit het geactualiseerd Sigmaplan, bestaat ook met betrekking tot De Bunt een projectstructuur waarin overleg met de diverse stakeholders verzekerd is.

De heer Stassen zegt dat er nood is aan een maatschappelijk draagvlak. Ik wil u melden dat de overlegstructuur deel uitmaakt van de werkwijze om het maatschappelijk draagvlak te vergroten. Dergelijke werken waar ruimte voor de rivier wordt gegeven en waar de bestemming van gronden gewijzigd wordt, zijn geen evidente werken. Daarbij komt nog dat het voor het luik natuurinvulling bijzonder moeilijk is om daarvoor een draagvlak te realiseren.

Het overleg dat met de lokale besturen is opgestart om te komen tot een inrichtingsplan, verloopt goed en zeer respectvol. Ik heb de allergrootste appreciatie voor de betrokken gemeenten. Op 17 september 2007 werden bijvoorbeeld de eerste resultaten van het ontwerp-LER al toegelicht op een projectmatige werkgroep waar de lokale besturen in vertegenwoordigd zijn. In dit overleg bestaat ruimte om ook andere doelen te ontwikkelen. Daarbij moet nagegaan worden wat de meest aangewezen benadering is.

Binnen de verdere besprekingen en verfijningen zal nu aandacht gaan naar gerichte maatregelen vanuit het flankerend landbouwbeleid. Waar mogelijk wordt medegebruik maximaal ingepast. Ook zal binnen de projectmatige aanpak gezocht worden naar mogelijkheden om de fiets- en wandelrecreatie in het gebied te vergroten en naar gerichte maatregelen om deze zelfs te versterken.

Het realiseren van de beslissing van de Vlaamse Regering betreffende De Bunt vergt nog een hele reeks voorbereidende activiteiten en werken waarbij gewerkt wordt naar een start van de werken tegen 2010. Deze werken omvatten in hoofdlijnen de realisatie van een Ringdijk, de bouw van uitwateringssluizen, de verlaging van de huidige dijk langs de rivier, de inrichting van het gebied met onder andere de omvorming van het domeinbos en het aanleggen van exploitatiewegen. Daarnaast zal ook onteigend dienen te worden.

De realisatie van deze werken dient om technische redenen in een bepaalde sequentie te verlopen. Het opnemen in de plannen van een tijdelijke dwarsdijk moet de realisatie vergemakkelijken. Met deze dwarsdijk zal de veiligheid gegarandeerd blijven en wordt het mogelijk om het noordelijk deel sneller zijn voorziene invulling effectief te geven.

Voor het permanent GOG moet ik toch ook verwijzen naar wat er in het verleden al gebeurd is. Het aanleggen van een permanent GOG in het zuidelijk deel is geen optie in het licht van het realiseren van de vooropgestelde veiligheids- en natuurinstandhoudingsdoelstellingen. Er is ook een plan-MER aan de procedure voorafgegaan. Het uitgewerkte plan voorziet in een heel duidelijke fasering en creëert de mogelijkheid om de resultaten van de enquêtering mee op te nemen en in te gaan op de bekommernissen geformuleerd door het lokale bestuur met betrekking tot de invulling van dit gebied.

Ik ga niet akkoord met de stelling dat nu reeds zou vaststaan dat er een deficit zou ontstaan ten aanzien van het 'meest wenselijk alternatief' (MAW). Met de erkenning van het MWA wordt trouwens de mogelijkheid gerealiseerd om op een maatschappelijk gedragen wijze, desgevallend in combinatie met een aantal flankerende maatregelen, ruimte te creëren voor het realiseren van de veiligheids- en natuurinstandhoudingsdoelstellingen.

Dat alles belet niet dat ondertussen nagegaan wordt hoe eventueel noodzakelijke compensaties kunnen worden gevonden. Gebieden die eventueel nodig zijn als compensatie, zijn in eerste orde te vinden in de gebieden uit het meest wenselijk alternatief. Waterwegen en Zeekanaal nv heeft dan ook opdracht gekregen om mogelijke evoluties op het terrein van deze gebieden steeds goed op te volgen om op een gedragen wijze verdere invulling te kunnen geven aan de veiligheids- en natuurinstandhoudingsdoelstellingen.

Ik ben er dan ook van overtuigd dat door samenwerking een inrichtingsplan kan bekomen worden dat voldoet aan de vooropgestelde doelstellingen zoals beslist op 22 juli 2005 en 28 april 2006 en waarbij tevens rekening wordt gehouden met onder andere de leefbaarheid van de buurt en de omgeving. Op dit moment is de buitenste waterkering zodanig ingeplant dat de Zwarte Wegel grotendeels als grens wordt gehanteerd, dit is al een gevolg van die verdere uitwerking. Ik ben ervan overtuigd dat dit verfijnde tracé, dat de hoofdlijn zoals vermeld in mijn mededeling van 30 november 2007 behoudt, op een draagvlak kan rekenen en vanuit deze optiek dan ook als een definitief voorstel kan beschouwd worden.

Na het finaliseren van het inrichtingsplan zal via een informatiemarkt met aansluitende infovergadering voor de landbouwers de stap gezet worden naar de bevolking. Nadien zullen de formele procedures opgestart worden

zoals een project-MER. Ook in deze formele procedures bestaat nog een mogelijkheid tot inspraak.

We hebben dus een plan dat in volle uitwerking is en waarbij zoveel als mogelijk rekening wordt gehouden met de lokale noden, zonder te raken aan de kern van de initiële beslissing die in 2005 genomen is. Wel wordt voorzien in een gefaseerde aanpak waardoor adem, tijd en ruimte gegeven wordt aan de exploitaties die op dit ogenblik nog bezig zijn op het terrein.

De voorzitter: De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen: Mevrouw de minister, bedankt voor uw antwoord. U bent begonnen met te zeggen dat, hoe verder men ergens vandaan woont, hoe onthechter men naar iets kan kijken. Ik denk dat ik op het terrein bewezen heb dat het omgekeerd ook kan. Op het moment dat er bijvoorbeeld niemand achter het project in Kruikeke stond, was ik de enige die het steunde, samen met de lokale milieubeweging. Ik heb nooit steun gekregen, niet van de landbouworganisaties, niet van enige politieke partij. Achteraf, 10 jaar later, kregen we wel wat steun van sommige mensen. Hetzelfde hebben we gedaan in de Waaslandhaven. Daar hebben we enkele honderden hectaren natuurgebied gerealiseerd omdat het beleid van het verleden heeft nagelaten om dat te doen.

Mevrouw de minister, bepaalde zaken zijn ondertussen verworven. Het is verworven dat de versterking van de veiligheid tegen overstromingen gepaard kan gaan met versterking van de toegankelijkheid en natuurlijkheid. Beide kunnen samengaan. Aangezien dit een verworvenheid is, is het belangrijk dat nieuwe projecten – en De Bunt is het volgende project – daarmee rekening houden. Daarom blijf ik ervoor pleiten dat er wordt voortgebouwd op het maatschappelijk draagvlak dat verworven is. Er kan een stapsgewijze ontwikkeling gebeuren van een GOG naar een GGG zonder dat er bijkomende werken moeten gebeuren. Voor beide is een ringdijk nodig, een verlaagde dijk en inwateringsluizen. De toegankelijkheid blijft in de meeste gevallen dezelfde. Het is belangrijk om voort te bouwen op het maatschappelijk draagvlak, zowel bij het gemeentebestuur als bij de betrokkenen. Op termijn zal dan waarschijnlijk wel het gewenste effect worden bekomen, misschien niet na twee of drie jaar maar binnen tien tot vijftien jaar zonder daarbij mensen in het harnas te jagen. Na de voorlopersfase van tien tot vijftien jaar geleden, is het nu het moment om het rustiger aan te doen, meer gefaseerd te werken en minder tegen de mensen in te gaan. In die zin verlaat ik voor een stuk het doorduwen van de pure natuurlijkheid tegen alle betrokkenen in. Op die manier zal ook sneller worden gerealiseerd wat men wil realiseren.

Mijnheer De Meyer, ik hoop dat u er mee achter gaat staan als in andere gemeenten hetzelfde zal gebeuren.

Ik blijf achter het einddoel staan, maar vraag een meer geleidelijke toepassing van het geheel. Beide kunnen trager worden gerealiseerd en ik ben er zeker van dat het maatschappelijk draagvlak zal worden vergroot.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. Is het mogelijk om de schriftelijke versie te krijgen?

Minister Hilde Crevits: Geen probleem.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Mevrouw de minister, ik dank u voor uw uitvoerig antwoord. Ik heb begrepen dat er wordt gepoogd om een combinatie te maken van veiligheid, van belangen van de landbouw, van leefbaarheid van omwonenden en van natuurontwikkeling. Er wordt verder overleg gepland met de lokale besturen en stakeholders, wat erg belangrijk is. Dit is een heel lang proces, en dergelijke processen wegen op de mentaliteit van mensen. We moeten daar begrip voor opbrengen. Als u de Horizon 2010 voor uitvoering van werken wilt halen, dan dring ik erop aan om de nodige stappen te zetten. Bepaalde zaken zullen moeten worden geofficieerd. Dat creëert ook duidelijkheid voor mensen die al lange tijd in onzekerheid hebben gezeten.

Ik noteer uit uw antwoord dat er geen deficit is, maar dat u wel compensaties zoekt. Vandaar enige hilariteit. Als er geen deficit is, valt er niets te compenseren. Ik hoop dat we het lijstje kunnen krijgen van waar de eventuele compensaties worden gezocht. U verwijst naar een oorspronkelijke lijst. Kan deze aan het verslag worden toegevoegd?

Ik heb tot slot genoteerd dat de gefaseerde aanpak leidt tot een uitdoofscenario voor de landbouw.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Ik ben het niet eens met de laatste conclusie van de heer Van Malderen.

Mijnheer Stassen, ik apprecieer uw meer genuanceerde benadering want ik bestrijd elke vorm van fundamentalisme.

Mevrouw de minister, als ik het geschiedkundig bekijk, dan hebben onze voorouders land gewonnen op het water. Ik schematiseer natuurlijk, maar tijdens het paarse bestuur is er een kentering geweest van ruimte voor de rivier waarbij land wordt teruggegeven aan de rivier. *(Opmerkingen van de heer Jos Stassen en de heer Pieter Huybrechts)*

De opdracht is om de slinger van de klok niet van het ene uiterste naar het andere te laten gaan. Er moet een evenwicht worden gevonden. Dat evenwicht moeten we in deze periode zoeken. De grenscorrecties zijn een stap in de goede richting, maar ik onderstreep dat de inrichtingsplannen nog grondiger moeten worden bijgestuurd. Ik verwacht uitzonderlijk veel van de projectvergadering van 21 januari 2008.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Als ik iedereen aanhoor, dan zit iedereen op dezelfde lijn. Die lijn wordt momenteel gevolgd. Zonder te raken aan de fundamentele principes die twee of drie jaar geleden zijn opgesteld, wordt er via de weg van geleidelijkheid geprobeerd te komen waar we moeten zijn. Mijnheer Stassen, ik heb nog niet zo lang geleden tijdens een discussie over bomen aan mevrouw Dua gezegd: "Voor mij is het van belang dat een boom met liefde wordt geplant en dat hij niet wordt doodgespoten." In dit geval geldt eigenlijk hetzelfde. We moeten proberen om mensen mee te krijgen en er een goed project van te maken. Het heeft inderdaad zijn tijd nodig. De weg van de geleidelijkheid moet worden bewandeld.

Mijnheer Van Malderen, wat betreft de alternatieven ga ik er niet mee akkoord dat er nu al een deficit is. We zijn voorzichtig. Er moeten nog besprekingen worden gevoerd en we zoeken naar een draagvlak. We gaan echter ook na of er ook een andere plaats kan worden gevonden. Dat is een teken van zorgvuldig bestuur en getuigt niet van enige tegenspraak.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Dirk de Kort tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de integratie van verkeersrotondes in het omringende landschap

De voorzitter: De heer de Kort heeft het woord.

De heer Dirk de Kort: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, er worden steeds meer rotondes aangelegd, wat een pluspunt is omdat het de verkeersveiligheid verhoogt. Heel wat van die punten worden ook opgesmukt met kunstwerken. Deze dienen vaak om de toeristische troeven van een stad of gemeente te symboliseren. Volgens de Vlaamse Bouwmeester, de heer Smets, is het kitschgehalte van die beelden echter hoog. Volgens hem worden weggebruikers ter hoogte van rotondes vaak ongevraagd geconfronteerd met een bonte diversiteit aan beelden. Hij wil paal en perk stellen aan

deze wildgroei en pleit ervoor om de rotondes beter te integreren in het omringende landschap. Hij is voorstander van een multidisciplinaire aanpak waarbij rekening wordt gehouden met de totale aanleg van het landschap en de bebouwing eromheen. Voor de inrichting van nieuwe verkeerspleinen staat de kunstcel van de Vlaamse Bouwmeester ter beschikking om advies te verlenen. Hieruit moet duidelijk worden wie zal worden ingeschakeld: een kunstenaar of een landschapsarchitect.

Mevrouw de minister, zal de overeenkomst waarmee rotondes in concessie worden gegeven aan de gemeentebesturen een zekere vrijheid blijven garanderen aan het lokale niveau voor de inrichting van de rotondes? Kunnen lokale besturen zelf beslissen wanneer ze het advies van de Vlaamse Bouwmeester inroepen voor de inrichting van nieuwe verkeerspleinen? Eenmaal de Vlaamse Bouwmeester zijn advies heeft gegeven, zal dat in de toekomst bindend zijn op het vlak van realisatie of niet?

Een betere integratie van rotondes in het landschap eromheen, is op zich een goede zaak, maar hoe worden esthetische aspecten en het belang van de verkeersveiligheid ten opzichte van elkaar afgewogen?

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Mevrouw Cindy Franssen: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ik sluit me graag aan bij de vraag om uitleg van de heer de Kort en meer bepaald wat betreft het aspect van de verkeersveiligheid ten aanzien van de esthetische aspecten. In het bijzonder wil ik verwijzen naar het recente Verkeersveiligheidsplan van de Vlaamse Regering. Heel wat verkeersongevallen gebeuren op kruispunten. Rotondes bieden vaak een oplossing voor het gemotoriseerde verkeer en niet zozeer en niet altijd voor de zwakke weggebruikers. In een eerdere vraag om uitleg had ik het over de verkeersveiligheid van zwakke weggebruikers op rotondes. Om te vermijden dat de zwakke weggebruikers in een nog zwakkere positie zouden terechtkomen op die rotondes door opzichtige kunstobjecten die de aandacht van het gemotoriseerde verkeer wegtrekken van de eigenlijke verkeerssituatie naar het vaak opzichtige object, is het belangrijk dat het aspect verkeersveiligheid op alles moet primeren.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Geachte leden, Vlaanderen heeft een sterke traditie op het vlak van kunst in de publieke ruimte. Onze steden worden onder meer bezocht omwille van het publieke onroerende kunstpatrimonium dat zich ook op de straten en pleinen van grote en kleine steden bevindt.

Het is een terechte zorg dat we bij het vormgeven van de publieke ruimte bewust moeten nadenken over de artistieke mogelijkheden van nieuwe stedenbouwkundige

gegevens. Een rotonde is een prototype van iets dat een potentie heeft. Bij de aanleg van wegeninfrastructuur, en meer in het bijzonder de aanleg van rotondes, vindt de opstart van een artistiek proces zijn oorsprong in de regelgeving omtrent verkeersveiligheid: het kunstwerk wordt mee opgesomd in een rijtje van mogelijkheden om de rotonde minder gevaarlijk te maken.

Een functioneel uitgangspunt kan niet het enige criterium zijn bij het opstarten van een artistiek proces. Met het oog op het streven naar artistieke kwaliteit voor de inrichting van de rotonde, heeft het Agentschap Infrastructuur samen met de kunstcel van het team van de Vlaamse Bouwmeester een aantal afspraken gemaakt met betrekking tot de artistieke aanpak en selectieprocedures. Meer in het bijzonder zal de kunstcel jaarlijks het programma inzake de aanleg van rotondes in Vlaanderen bij het Agentschap Infrastructuur opvragen. Aan de hand van een analyse van de locaties waar rotondes gepland worden, zal het team van de Vlaamse Bouwmeester vanuit zijn multidisciplinaire samenstelling een gemotiveerd advies formuleren omtrent de inrichting van de rotonde. Het advies van het team van de Vlaamse Bouwmeester oriënteert zich in de eerste plaats specifiek op de artistieke invulling van de rotonde maar kan ook uitspraken doen over een mogelijke landschappelijke inkleding. Dat advies, met betrekking tot de mogelijkheid voor het voorzien van kunstwerken op geplande rotondes, is voor het Agentschap Infrastructuur bindend en een onderdeel van de geplande wegeninfrastructuur. Het advies dient ook als leidraad bij de gesprekken met de lokale overheden en andere partijen die een specifieke ingreep op een rotonde van het Vlaamse Gewest voor ogen hebben.

Ik kom tot de punctuele vragen. Het initiatief om een kunstwerk op een rotonde te plaatsen, moet van de lokale overheid komen en dat moet ook in de toekomst het geval zijn. De gemeente moet hiertoe een aanvraag richten aan het Agentschap Wegen en Verkeer. Indien de gemeente een andere invulling van de rotonde wil, bijvoorbeeld met groenaanplanting, dan is dit eveneens mogelijk. Het initiatief blijft bij de gemeente.

Bij een aanvraag om een kunstwerk te plaatsen, wordt teruggegrepen naar het advies van de Bouwmeester op het programma voor de aanleg van rotondes. Voor de rotondes die een zinvolle aanleiding vormen voor een artistieke ingreep en bijgevolg een positief advies van het team van de Vlaamse Bouwmeester meekregen, werd de bestaande concessieovereenkomst voor rotondes bijgestuurd. Met het oog op goede afspraken werd in samenspraak met de afdeling Juridische Dienstverlening en het team van de Vlaamse Bouwmeester het artikel 1, paragraaf 4, aan de concessieovereenkomst toegevoegd, dat omtrent de artistieke selectieprocedure richtlijnen uitstippelt om garanties voor de kwaliteit van artistieke ingrepen te integreren. Hierin wordt

bepaald dat voor de selectieprocedure van een kunstenaar de kunstcel van het team van de Vlaamse Bouwmeester betrokken moet worden. Een lokale overheid die een aanvraag doet om een kunstwerk te plaatsen, moet er dus bij nemen dat het team van de Vlaamse Bouwmeester erin wordt betrokken.

Bij deze selectie worden, naast het agentschap Wegen en Verkeer, steeds de lokale overheden betrokken om mee de keuze voor een bepaald kunstwerk te bepalen. Binnen de overeenkomst blijft dus wel degelijk een zekere vrijheid voor het lokale niveau voor de inrichting van rotondes. Binnen deze overeenkomst blijft, zowel voor wat het al dan niet plaatsen van een kunstwerk als de keuze voor het kunstwerk betreft, een zekere keuzevrijheid bestaan. Wel wordt de plaatsing van kunstwerken op deze wijze gecoördineerd aangepakt met als doelstelling om een grotere kwaliteit te geven aan de publieke ruimte. Ik heb binnen mijn kabinet de oefening laten maken met de kunstwerken die al bestaan. Er is een ongelooflijke variëteit. Fabrieken worden soms als voorbeeld genomen om kunstwerken in te plannen, maar: de gustibus et coloribus non est disputandum. Het is zeer zinvol dat er meer coördinatie in komt.

Het advies van de Bouwmeester zal voor elke nieuwe overeenkomst worden aangevraagd, conform de bijgestuurde procedure. Wie het kunstwerk wil plaatsen, moet het advies erbij nemen. Lopende overeenkomsten of overeenkomsten in een ver gevorderd stadium van voorbereiding, zullen niet voor advies worden voorgelegd. Het gaat om nieuwe aanvragen die worden ingediend.

Het advies van de Bouwmeester is enkel bindend op het niveau van het programma voor de aanleg van rotondes. Bij concrete vragen zal de Bouwmeester een advies geven, maar dat gebeurt in samenspraak met de gemeenten en het agentschap. Het is niet zo dat alleen wat de Bouwmeester wil, er kan komen. Er blijft een ruim overleg mogelijk.

De aanwezigheid van een kunstwerk op een rotonde verhoogt alleszins de zichtbaarheid van de rotonde en kan dus inderdaad verhogend werken voor de verkeersveiligheid. Er moet echter dossier per dossier een afweging gemaakt worden van de visuele vervuiling in het landschap die kan optreden door de plaatsing van een kunstwerk. Deze afweging wordt betracht door aan de Vlaamse Bouwmeester een advies te vragen. Met de Vlaamse Bouwmeester is overigens ook afgesproken dat er in zijn advies ook rekening zal gehouden worden met het attentieverhogende karakter van de gewenste kunstwerken en hun mogelijk effect op de verkeersveiligheid. Het is van belang dat het niet louter vanuit esthetisch oogpunt wordt bekeken maar dat men ook de twee andere aspecten in rekening brengt. De plaatsing van een kunstwerk is geen verplichting omdat het opgenomen is in het mogelijke plan. Alternatieven, zoals beplanting of verlichting, blijven perfect mogelijk.

De voorzitter: De heer de Kort heeft het woord.

De heer Dirk de Kort: Ik dank de minister voor de glasheldere verduidelijking van de procedure. Ik wil van de gelegenheid gebruik maken om mijn appreciatie uit te spreken voor de werking van de Vlaamse Bouwmeester en zijn team. Ten aanzien van de lokale besturen geeft hij een zeer professionele ondersteuning wanneer men er een beroep op doet in het kader van RUP's.

De heer Frans Peeters: Ik wil een aanvulling geven bij de opmerking van de heer Huybrechts. Het is een goede zaak dat de Vlaamse Bouwmeester hier inspraak heeft en daar een mening kan over ventileren. Ik wil het nog even hebben over de afweging om een kunstwerk te plaatsen. Ik verwijs naar de rotonde in Geel, waar een kunstenaar een kunstwerk geplaatst heeft. Voor dat kunstwerk er stond, gebeurden er op die rotonde heel veel zware ongevallen, zelfs met dodelijke afloop. Sinds wij dat kunstwerk daar geplaatst en duidelijk verlicht hebben, zodat het van ver zichtbaar is, is er geen enkel ongeval meer geweest. Over het kunstwerk zelf spreek ik mij hier niet uit.

De heer Pieter Huybrechts: Ik erken natuurlijk dat zo iets opvalt. Over smaak valt niet te twisten, maar het valt inderdaad wel op.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Pieter Huybrechts tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de kwalijke gevolgen van de prijsdruk bij (her)aanleg van wegen

De voorzitter: De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts: Mevrouw de minister, voor het onderhoud van de autowegen, de ringwegen en de gewestwegen in het Vlaamse Gewest ligt de bevoegdheid bij de administratie Wegen en Verkeer (AWV). Die administratie legt zeer gedetailleerd vast hoe de werken moeten gebeuren en welke materialen de aannemers moeten gebruiken. Vervolgens krijgen de wegenbouwers de gelegenheid om op de aanbestedingen in te tekenen. De wet verplicht de overheid de opdracht te gunnen aan de wegenbouwer die de werken aan de goedkoopste prijs kan uitvoeren. Er bestaan weliswaar een aantal uitzonderingen op die regel.

Volgens een ervaren gerechtsdeskundige is dit echter niet altijd de beste oplossing. In tijden van laagconjunctuur is de concurrentie tussen wegenbouwers om een opdracht binnen te halen enorm. Sommige aanne-

mers zetten hun prijs zo laag dat ze nauwelijks boven de kostprijs van de materialen werken. Goede wegenbouwers zijn door die lage kostprijs niet meer in de mogelijkheid om een kwalitatieve uitvoering van de werken te verzekeren, en dreigen door het systeem van openbare aanbestedingen uit de boot te vallen. Bovendien wijzen een aantal gerechtsdeskundigen ook op het tekort aan werfcontroleurs, waardoor de openbare diensten de controles niet naar behoren kunnen uitvoeren.

Mevrouw de minister, hebt u reeds initiatieven genomen om systemen uit te werken die meer waarborgen bieden op een correcte uitvoering van de infrastructuurwerken, met andere woorden volgens een juiste prijs-kwaliteits-erhouding? Is de kritiek van sommige gerechtsdeskundigen dat er te weinig werfcontroleurs zijn om de controles naar behoren uit te voeren terecht? Zo ja, wat gaat u eraan doen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, het openbaar aanbesteden van overheidsopdrachten is voor de overheid een wettelijke verplichting. Dit moet gebeuren binnen het kader van de wetgeving op de overheidsopdrachten. Binnen dat kader zijn er zowel in het verleden als recent verschillende maatregelen genomen om een correctere uitvoering van de infrastructuurwerken te bewerkstelligen.

We gebruiken om te beginnen andere contractvormen. Ten eerste wordt er gewerkt met offertevragen waarbij andere criteria dan enkel het prijs criterium kunnen meespelen bij het toewijzen van de opdracht. Ik denk daarbij aan kwaliteitscriteria of criteria in verband met de uitvoeringstermijnen. Ten tweede wordt er ook gewerkt met resultaatgerichte contracten, waarbij het te behalen resultaat over een langere periode beschreven wordt, en niet enkel een opsomming van in te zetten middelen en te gebruiken materialen. Dat is een soort duurzaamheidscriterium dat ingevoerd wordt. Daar kunnen ook een aantal verwerkingsvoorschriften in vervat zijn.

Tot slot wordt er gewerkt met bonus-malussystemen waarbij goede resultaten – op het vlak van termijnen of kwaliteit – met een bonus beloond kunnen worden en waarbij een malus toegepast wordt bij slechte resultaten.

Het is van belang dat bij elke overheidsopdracht de contractvorm afgewogen wordt in functie van het specifieke werk: wat is het belang van een snellere uitvoering in functie van minder hinder? Hoe zwaar zal de weg worden belast? Welke minimale levensduur willen we bereiken?

Recent is ook overgeschakeld op andere vormen van controle en worden ook extra controles georganiseerd, bijvoorbeeld door het inschakelen van gespecialiseerde, externe controle, zoals naar aanleiding van de werken op de R1 in Antwerpen. Dat laat toe om doorgedreven con-

troleprocedures uit te werken en uit te voeren. Ook wordt er in een aantal dossiers vereist dat er een projectkwaliteitsplan opgemaakt wordt. Tot slot wordt er een kwaliteitsborgingsysteem geëist – de ISO-certificering zoals die nu bestaat – waardoor de aannemer zelf zijn kwaliteitswaarborg garandeert en documenteert.

Er wordt een striktere toepassing gemaakt van extra sanctionerende maatregelen. Zo kan bij een gunning-procedure een doorgedreven prijsonderzoek van de offertes, conform de wetgeving op de overheidsopdrachten, ertoe leiden dat offertes met abnormaal lage prijzen geweerd worden. Flagante gevallen worden meer dan vroeger gemeld aan de erkenningscommissie, al moet ik zeggen dat het resultaat daarvan vrij beperkt is. Het is een federale commissie en het is heel moeilijk om daar een actieve interactie mee te krijgen. Er zijn verder nog specifiekere boetesystemen in afwijking van de wet op de overheidsopdrachten. Die kunnen toegepast worden indien ze in het bestek expliciet gespecificeerd worden.

De heraanleg van de ring R1 om Antwerpen en de in opmaak zijnde pps-contracten om een aantal missing links weg te werken, hebben specifiek een aantal van die maatregelen opgenomen.

We zitten wel met een wat tegenstrijdig verloop. Enerzijds is er het steeds drukker verkeer, maar anderzijds is de druk enorm groot om de uitvoeringstermijn van projecten zo kort mogelijk te houden, wat de kwaliteit van de werken negatief kan beïnvloeden. Bepaalde materialen kunnen bijvoorbeeld bij minder goede weersomstandigheden niet verwerkt worden. Wanneer een aannemer die onder grote tijdsdruk werkt, geconfronteerd wordt met slechte weersomstandigheden, zou hij wel eens kunnen overwegen om die bewuste materialen toch te verwerken, wat een nefaste invloed kan hebben op het uiteindelijke resultaat van de werken.

Dan kom ik tot uw verhaal betreffende de gerechtsdeskundigen die zeggen dat er te weinig werfcontroleurs zijn. Ik kan dat alleen maar beamen. Er is een historisch gegroeid tekort aan werfcontroleurs. Er zijn voldoende personeelsbudgetten voorzien om nieuwe werfcontroleurs aan te werven. Daar ligt het probleem niet. We stellen echter vast dat de werving van nieuwe werfcontroleurs bijzonder moeilijk verloopt. In de voorbije jaren zijn er heel wat personeelsleden van AWV met pensioen gaan. Er zijn dus heel wat nieuwe aanwervingen nodig. Op dit ogenblik zijn er voor Vlaanderen 26 openstaande vacatures voor werfcontroleur bij het agentschap Wegen en Verkeer. Dat lijkt veel, maar het gaat om 26 van in totaal 160 openstaande betrekkingen bij het agentschap, op een personeelsbestand van iets meer dan 1600. Je moet het dus in het juiste perspectief zien, maar het blijft toch een significant aantal. Het stond vandaag nog in een krant dat het aantal vacatures groter is dan het

aanbod. Dat is een trend die we ook bij het agentschap Wegen en Verkeer zien.

Bovendien is het bijzonder moeilijk om voldoende mensen te vinden met de geschikte kwalificaties. Het aantal gekwalificeerde mensen op de arbeidsmarkt loopt terug, maar daarnaast zorgt ook de economische hoogconjunctuur van de laatste jaren ervoor dat werken bij de overheid wat minder aantrekkelijk wordt.

Daarom worden, aanvullend op de lopende wervingen, heel wat inspanningen geleverd op het vlak van kennisoverdracht en kennisbeheer, vorming en opleiding van nieuwe mensen.

Tot slot is er de veelheid aan relatief kleine projecten. Die veelheid bemoeilijkt een efficiënte inzet van het controlepersoneel. Sommige projecten zijn te klein om er een werfcontroleur permanent op in te zetten, maar het gelijk-

tijdig volgen van meerdere werven vereist een heel goede afstemming om overal tijdig aanwezig te kunnen zijn, zeker bij de uitvoering van kritische processen.

Dit is inderdaad een heikel punt. Ik onderken het probleem, maar ik hoop dat we het via een gepaste kennisoverdracht, vorming en opleiding op korte termijn het hoofd kunnen bieden.

De voorzitter: De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts: Mevrouw de minister, ik weet ook dat u niet kunt toveren. Het voornaamste is dat u de situatie onderkent en dat u weet dat er verandering moet komen. Ook al zit ik in de oppositie, ik geef toe dat u niet kunt toveren.

De voorzitter: Het incident is gesloten.